

Druk en draagkrachtanalyse

Eindrapportage

Onderzoek druk en draagkracht toerisme en recreatie

Eindrapportage

Auteur(s):

Miles Copping MSc.

Saskia Roos MSc.

Nynke Meeske MSc.

Foto voorblad: Visit Zuid-Limburg

Aangeboden aan:

Elke Polstra en Marijke Embregts
Gemeente Valkenburg aan de Geul
27 februari 2024

Inhoudsopgave

Samenvatting	4	5 Draagkracht	26
1 Inleiding	7	5.1 Confrontatie druk-leefbaarheid	26
1.1 Aanleiding	7	5.2 Gevoel van invloed	27
1.2 Doel en definities druk, leefbaarheid en draagkracht	7	6 Conclusies en aanbevelingen	28
1.3 Leeswijzer	7	6.1 Conclusies	28
2 Methodiek	8	6.2 Aanbevelingen	29
2.1 Herkomst model toeristische draagkracht	8	Bijlage 1 Vragenlijst bewonersenquête	31
2.2 Gebiedsindeling	9	Bijlage 2 Representativiteit bewonersenquête	33
2.3 Toeristisch-recreatieve druk	9	Bijlage 3 Drukgegevens in dichtheden	35
2.4 Bezoekers gerelateerde leefbaarheid	11	Bijlage 4 Draagkracht per gebied	37
3 Toeristisch-recreatieve druk	13		
3.1 Aantal bedden	13		
3.2 Aantal overnachtingen van aangeboden woningen op toeristische platforms	14		
3.3 Aantal banen eet- en drinkgelegenheden	15		
3.4 Aantal banen dagattracties	16		
3.5 Aantal kilometers toeristisch-recreatieve fietsroutes	17		
3.6 Totaaloverzicht toeristisch-recreatieve druk	18		
3.7 Subjectieve (ervaren) druk	19		
4 Bezoekers gerelateerde leefbaarheid	20		
4.1 Positieve impact	20		
4.2 Negatieve impact	22		
4.3 Totaaloverzicht en conclusies leefbaarheid	23		

Samenvatting

Valkenburg aan de Geul werkt aan een nieuwe visie Vrijtijdseconomie 2035. Als bouwsteen voor deze visie heeft Bureau BUITEN een druk en draagkrachtanalyse voor de verschillende gebieden in gemeente Valkenburg aan de Geul uitgevoerd. De analyse geeft inzicht in de toeristisch-recreatieve objectieve druk, de bezoekers gerelateerde leefbaarheid (subjectief) en de verhouding van deze druk en leefbaarheid op gebiedsniveau in de gemeente. Daarnaast is de subjectieve (ervaren) druk en de steun aan toerisme en recreatie door inwoners onderzocht.

Verschil objectieve druk en subjectieve druk

De objectieve druk geeft de (feitelijke) omvang van toerisme en recreatie weer. Deze druk is onder andere gebaseerd op cijfers over het aantal overnachtingen en eet- en drinkgelegenheden.

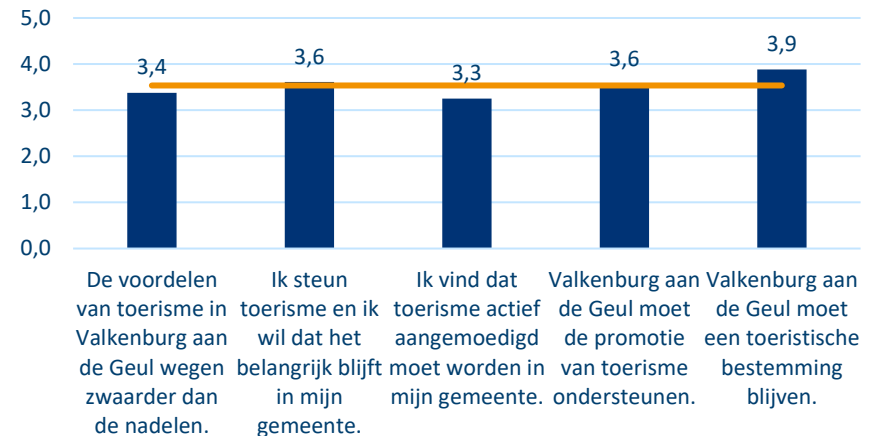
De subjectieve druk is de door inwoners ervaren druk. Het gaat hier dus om de beleefde druk en deze beleefde druk kan anders zijn dan de feitelijke (objectieve) druk. De subjectieve druk is gemeten met een bewonersonderzoek.

Veel steun voor toerisme en recreatie

Toerisme en recreatie kan volgens de bewonersenquête op veel steun rekenen onder de respondenten. Inwoners vinden over het algemeen dat Valkenburg aan de Geul een toeristische bestemming moet blijven en dat de sector belangrijk moet blijven in de gemeente. Ook de stelling “de

gemeente moet de promotie van toerisme en recreatie ondersteunen” kan op veel steun rekenen.

Figuur 1: Steun aan toerisme en recreatie

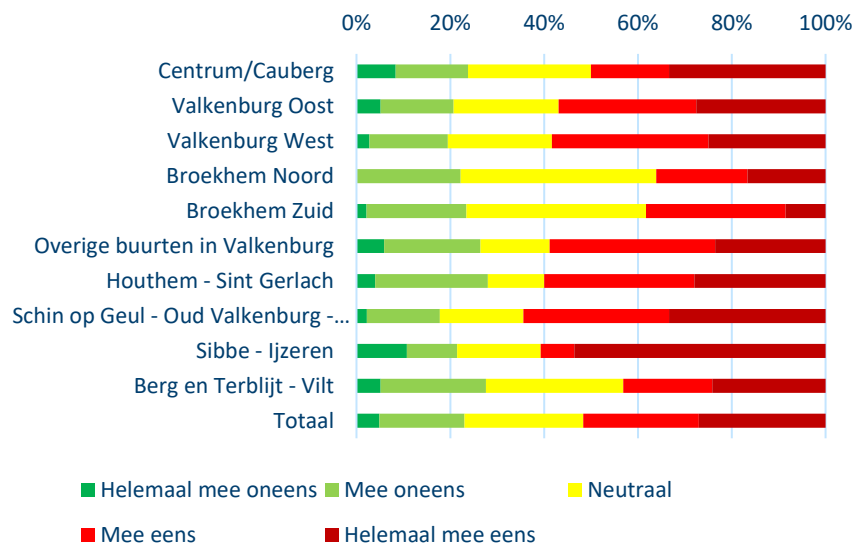
Kleine meerderheid ervaart subjectieve toeristisch-recreatieve druk als ‘te druk’

Tegelijkertijd ervaart een kleine meerderheid van de inwoners de (subjectieve) toeristisch-recreatieve druk als ‘te druk’. De verschillen tussen de gebieden in deze ervaren druk is klein.

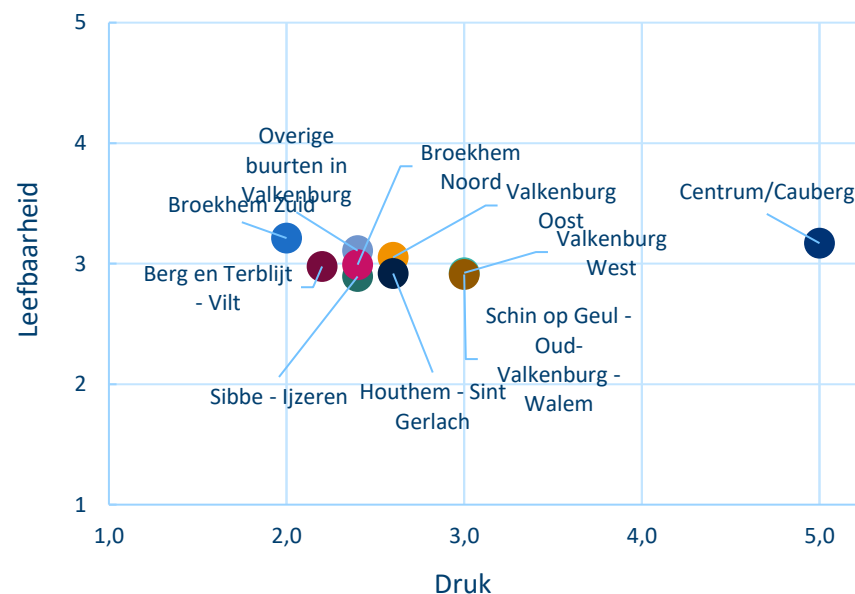
Er zijn binnen de gemeente wel grote verschillen in de objectieve toeristisch-recreatieve druk. Door de grote omvang van de sector in Centrum/Cauberg is de objectieve druk hier duidelijk het hoogst. De objectieve druk van toerisme en recreatie in de overige gebieden is beduidend lager. We zien geen verband tussen de objectieve druk (oftewel de omvang) van toerisme en recreatie en de door inwoners ervaren druk. Ook in gebieden met een relatieve lage objectieve druk, kunnen inwoners deze objectieve druk wel als te hoog ervaren.

Figuur 2: Beantwoording vraag “Door toerisme wordt het te druk in mijn gemeente” per gebied

Figuur 3: Toeristische draagkracht in gebieden op basis van objectieve druk (horizontaal) en ervaren leefbaarheid (verticaal)

Positief over bijdrage aan economie en gemeenschapsvorming; negatief over verkeersproblemen

Inwoners ervaren positieve én negatieve effecten van toerisme en recreatie op de leefbaarheid. Men is over het algemeen positief over o.a. de bijdrage van de sector aan de economie en gemeenschapsvorming en trots. De negatieve effecten zijn met name verkeersproblemen en in mindere mate ook zwerfafval. De bezoekers gerelateerde leefbaarheid verschilt nauwelijks per gebied. We zien dan ook geen verband tussen de objectieve druk van toerisme en recreatie en de ervaren leefbaarheid.

Aanbevelingen

De uitkomsten van het onderzoek hebben geleid tot de volgende aanbevelingen:

- Betrek inwoners bij nieuwe toeristisch-recreatieve ontwikkelingen
- Wijs toeristen op hun verantwoordelijkheid om Valkenburg (inclusief de natuurlijke omgeving) “schoon, heel en veilig” te houden.
- Zet bij (nieuwe) toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in op het beperken van verkeersoverlast.
- Zet bij (nieuwe) toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in op het vergroten van de positieve bijdrage aan de leefbaarheid van de gemeente.
- Onderzoek het sentiment rond (grote) evenementen en creëer hierbij bijvoorbeeld een meldpunt om inzicht te krijgen in klachten rond evenementen.
- Onderzoek of het toeristisch-recreatieve aanbod nog aansluit bij de leefstijlen van de inwoners en inventariseer behoeften/wensen op basis van deze leefstijlen. Dit is inmiddels opgepakt door de gemeente.

1 Inleiding

Valkenburg aan de Geul werkt aan een nieuwe visie Vrijetijdseconomie 2035. Als bouwsteen voor deze visie heeft Bureau BUITEN een druk en draagkrachtanalyse voor de verschillende delen van de gemeente uitgevoerd. In deze rapportage leest u de resultaten en de belangrijkste conclusies.

1.1 Aanleiding

De vrijetijdseconomie (toerisme en recreatie) is sociaal en economisch belangrijk voor Valkenburg aan de Geul. De sector levert onder meer werkgelegenheid en draagt bij aan het lokale voorzieningenniveau. Toerisme en recreatie brengen ook effecten met zich mee als een verhoogde verkeersdruk en mogelijke overlast door bezoekers. De effecten van de vrijetijdseconomie op de leefbaarheid van Valkenburg aan de Geul kunnen dus zowel positief als negatief worden ervaren.

Het is voor de leefbaarheid van Valkenburg belangrijk dat de positieve effecten van de vrijetijdseconomie in verhouding staan tot de negatieve effecten. Als dat niet het geval is komt de draagkracht voor de vrijetijdseconomie onder druk te staan. Deze draagkracht is nodig voor de ontwikkeling en waarborging van waardevol en duurzaam toerisme.

Bureau BUITEN is gevraagd om een druk en draagkrachtanalyse uit te voeren, als bouwsteen voor een op te stellen nieuwe visie Vrijetijdseconomie 2035 voor Valkenburg aan de Geul. De visie moet bijdragen aan het creëren van een goede balans binnen het toeristisch-recreatieve product in Valkenburg aan de Geul.

1.2 Doel en definities druk, leefbaarheid en draagkracht

Deze rapportage omvat de resultaten van de druk en draagkrachtanalyse van Valkenburg aan de Geul. Het geeft inzichten in de gebieden met een

grotere en kleinere toeristisch-recreatieve objectieve druk (omvang) en de mate van bezoekers gerelateerde leefbaarheid in de gebieden. Op basis van beide inzichten worden uitspraken gedaan over de draagkracht voor toerisme en recreatie.

De toeristisch-recreatieve druk is gedefinieerd als *‘de hoeveelheid bezoekers en de invloed van hun activiteiten op een bestemming’* (bron *‘Waardevol toerisme’* (Rli, 2019)). Wanneer de druk hoog is, betekent dit niet meteen dat er overlast wordt ervaren en de leefbaarheid wordt aangetast.

Het begrip *‘bezoekers gerelateerde leefbaarheid’* bevat verschillende aspecten die te maken hebben met de beleving van inwoners als het gaat om schoon, heel, veilig en prettig samenleven. De bezoekers gerelateerde leefbaarheid gaat dus over de ervaringen van inwoners, niet over de ervaringen van bezoekers.

Onder draagkracht verstaan we *‘het vermogen van de leefomgeving van een bepaalde bestemming om bezoekers te ontvangen, zonder dat negatieve gevolgen optreden’* (bron *‘Waardevol toerisme’* (Rli, 2019)).

1.3 Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk is de aanleiding en context van het onderzoek toegelicht. Hoofdstuk twee beschrijft de methodiek van het onderzoek. In hoofdstuk drie staat de analyse van de toeristisch-recreatieve druk van Valkenburg aan de Geul centraal. In hoofdstuk vier komt de analyse van de bezoekers gerelateerde leefbaarheid aan bod. In hoofdstuk vijf wordt de objectieve toeristisch-recreatieve druk geconfronteerd met de leefbaarheid en worden uitspraken gedaan over draagkracht voor toerisme en recreatie. Conclusies en aanbevelingen zijn opgenomen in hoofdstuk zes. De bijlage bevat aanvullende analyses en achtergrondinformatie.

2 Methodiek

Dit hoofdstuk gaat dieper in op de totstandkoming van de druk en draagkrachtanalyse. Er wordt aandacht gegeven aan de methodiek, gebiedsindeling en operationalisering van druk en leefbaarheid.

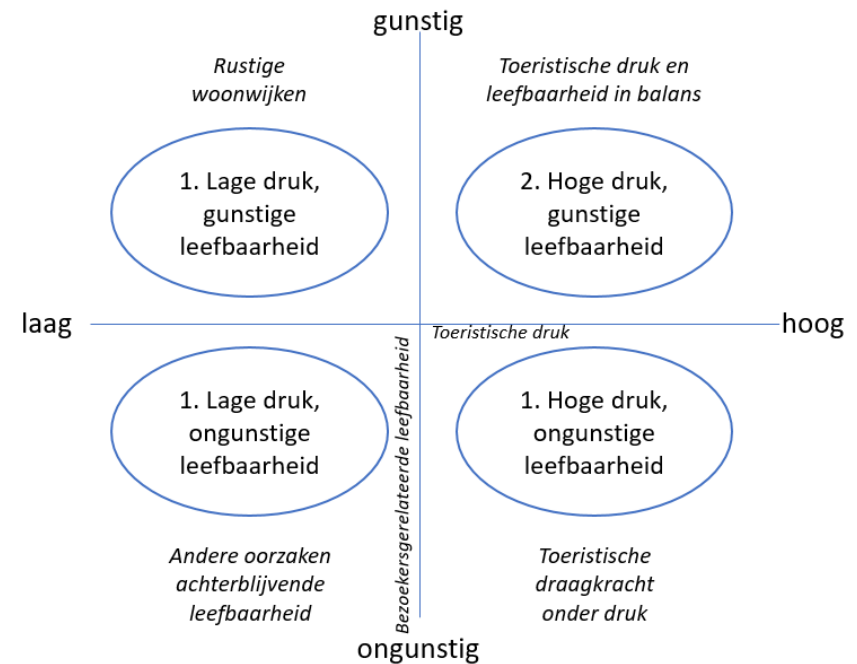
2.1 Herkomst model toeristische draagkracht

De gehanteerde methodiek in dit onderzoek is afgeleid van het model 'Toeristische draagkracht wijken' uit het onderzoek 'Onderzoek naar de toeristische draagkracht van wijken – de invloed van toerisme op de leefbaarheid' van gemeente Amsterdam. De toeristische draagkracht is in dit model gemeten aan de hand van twee onderwerpen: objectieve toeristisch-recreatieve druk (omvang) en bezoekers gerelateerde leefbaarheid. Beide onderwerpen bevatten meerdere indicatoren die gezamenlijk de toeristische druk en bezoekers gerelateerde leefbaarheid bepalen. Zie paragraaf 2.3 en 2.4.

Bij de confrontatie van beide onderwerpen ontstaat een beeld van hoe de objectieve toeristisch-recreatieve druk zich verhoudt tot de bezoekers gerelateerde leefbaarheid. Een gebied valt in één van de vier kwadranten (zie figuur 2.0):

- Lage druk, ongunstige leefbaarheid
- Lage druk, gunstige leefbaarheid
- Hoge druk, ongunstige leefbaarheid
- Hoge druk, gunstige leefbaarheid

Figuur 2.1: Verhouding druk en draagkracht

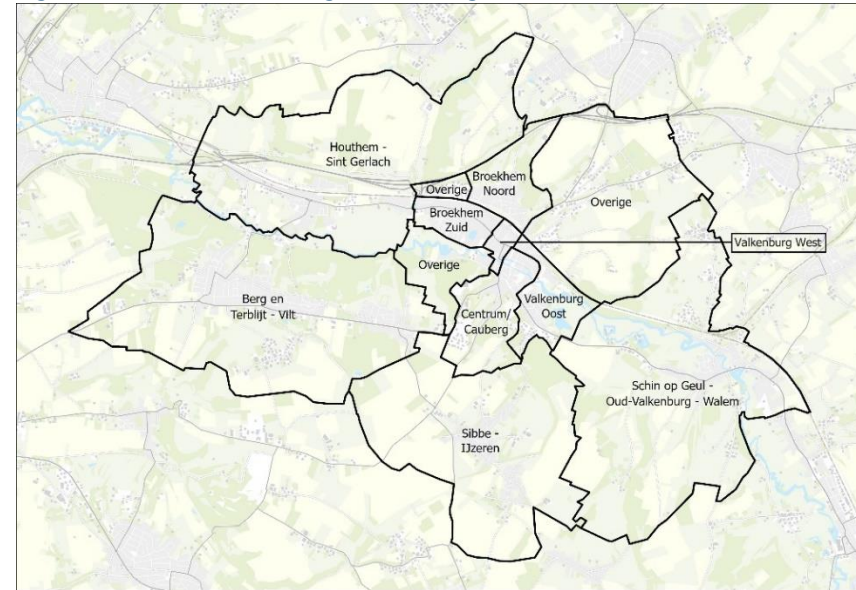
2.2 Gebiedsindeling

Om interne verschillen in de draagkracht zichtbaar te maken, is voor dit onderzoek een gebiedsindeling gemaakt (zie kaart). De gebiedsindeling sluit op hoofdlijnen aan op de standaard wijkindeling van de gemeente.

Diverse afwegingen hebben geleid tot de volgende aanpassingen:

- De wijk Valkenburg is vanwege de vermoedde grote verschillen in druk en leefbaarheid opgesplitst in:
  - Centrum/Cauberg
  - Valkenburg Oost
  - Valkenburg West
  - Broekhem Noord
  - Broekhem Zuid
  - Overige buurten in Valkenburg
- De wijken Schin op Geul - Oud-Valkenburg en Walem zijn samengevoegd omdat deze wijken afzonderlijk te weinig respondenten hebben om inzichten te krijgen in de leefbaarheid.

Figuur 2.2: Gebiedsindeling Valkenburg aan de Geul

2.3 Toeristisch-recreatieve druk

De objectieve toeristisch-recreatieve druk is gedefinieerd als *'de hoeveelheid bezoekers en de invloed van hun activiteiten op een bestemming.'*

De berekening van de objectieve druk per gebied is gebaseerd op bestaande data over de omvang van het toeristisch-recreatieve product van de gemeente. Meegenomen zijn de volgende parameters:

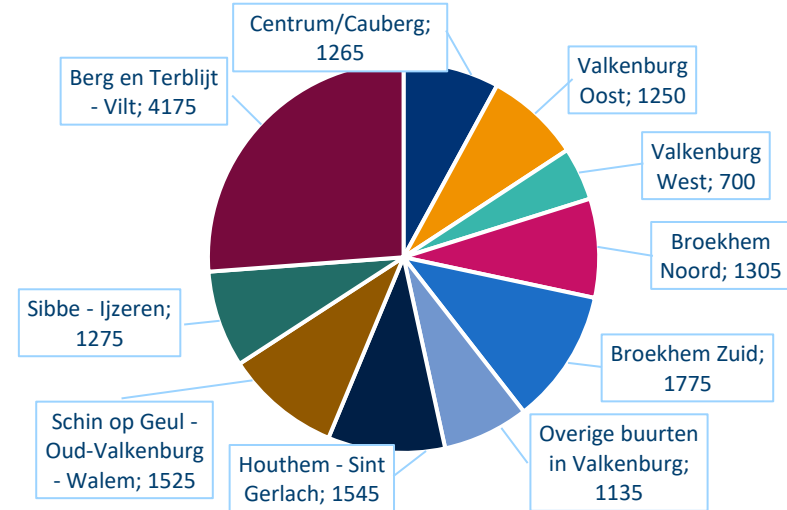
1. Aantal bedden (bron: gemeente Valkenburg aan de Geul);
2. Aantal overnachtingen in woningen die verhuurd worden op toeristische platforms als Airbnb en Booking.com (bron: AirDNA, bewerking Companen)

3. Aantal banen in eet- en drinkgelegenheden (bron: LISA¹);
4. Aantal banen in dagattracties (exclusief vrijwilligers) (bron vestigingen: vermakelijkhedenretributie gemeente Valkenburg, bron banen: LISA);
5. Aantal kilometer toeristisch-recreatieve fietsroutes (bron: Visit Zuid Limburg)

De keuze voor deze parameters is grotendeels pragmatisch waarbij gekeken is naar de beschikbaarheid van relevante data. Idealiter had we in plaats van het aantal bedden gerekend met het aantal overnachtingen maar deze data is momenteel niet op gebiedsniveau beschikbaar.

Omdat de gebieden in omvang van elkaar verschillen zijn de absolute aantallen omgezet in dichtheidswaarden. Zo kunnen gebieden beter met elkaar worden vergeleken. Parameters 1, 2, 3 en 4 zijn afgezet tegenover het aantal inwoners van de wijk (zie figuur 2.3). Parameter 5 is afgezet tegenover de oppervlakte van de wijk (zie figuur 2.4) omdat hier de subjectieve (ervaren) druk met name samenhangt met de beschikbare ruimte. In bijlage 3 zijn de dichtheden per gebied voor alle onderwerpen opgenomen.

Figuur 2.3: Aantal inwoners per gebied

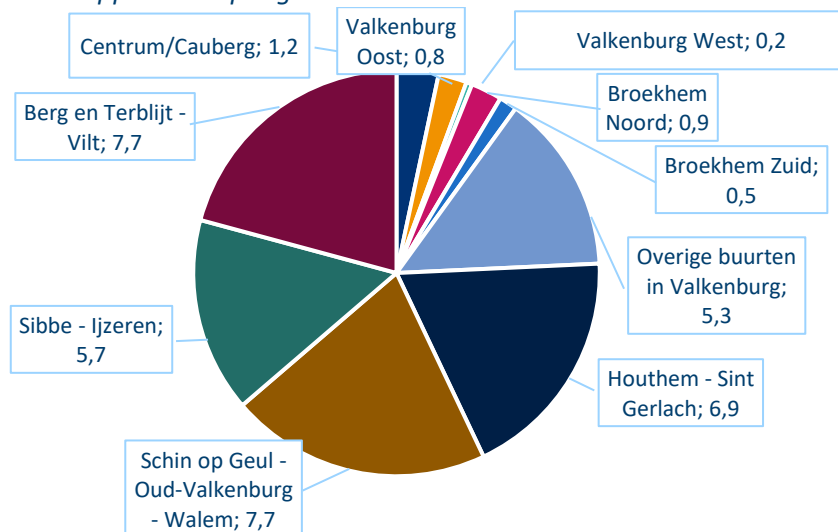

Bron: CBS, 2023

¹ Bij hotel-restaurants is de helft van de werkgelegenheid meegenomen als banen in eet- en drinkgelegenheden. Om overlap met objectieve druk door bedden te

voorkomen is de andere helft van de werkgelegenheid bij deze vestigingen niet meegenomen in de analyses.

Figuur 2.4: Oppervlakte per gebied in km²

Bron: CBS 2023

Van dichtheden naar scores

De dichtheden zijn vervolgens vertaald naar een score van 1 t/m 5. **Een score 1 staat daarbij voor een relatief lage objectieve druk ten opzichte van de overige gebieden en een score 5 betekent dat het gebied een relatief hoge objectieve druk kent. Let op: de waarde zegt niets over of deze druk te hoog is. Een gebied kan relatief druk zijn zonder dat een gebied als te druk wordt ervaren.**

De classificatie van 1 t/m 5 is gebaseerd op Z-scores. Een Z-score is een gestandaardiseerde waarde, die zich met andere Z-scores laat vergelijken. De Z-scores kunnen vervolgens ingedeeld worden in 5 groepen, waardoor een score op een 1-5 schaal ontstaat.

Voor de berekening van de totale drukwaarde is het gemiddelde berekend van de scores op de individuele onderwerpen. Elk onderwerp weegt even zwaar in de berekening.

2.4 Bezoekers gerelateerde leefbaarheid

Voor de operationalisering van leefbaarheid sluiten we aan op de operationalisering van het onderzoek 'De eerste stap richting een (nog meer) bewuste toeristische bestemming' in provincie Zeeland van Kenniscentrum Kusttoerisme. Daarin is draagkracht onderverdeeld in de volgende thema's:

- Positieve impact
  - Leefomgeving
  - Gemeenschapsvorming en trots
  - Economie
- Negatieve impact
  - Leefomgeving
  - Economie

Voor de berekening van de leefbaarheid per thema is gebruik gemaakt van meerdere vragen uit de bewonersenquête over toerisme en recreatie (zie bijlage 1 voor de vragen per thema). Deze enquête is in de periode 2 januari 2023 t/m 3 februari 2023 door de gemeente uitgevoerd en is door 452 inwoners ingevuld. Bij het opstellen van de enquête is gebruik gemaakt van de vragenlijst uit het onderzoek van Kenniscentrum Kusttoerisme in Zeeland en de vragenlijst die is gebruikt bij het bewonersonderzoek toerisme in Zuid-Limburg in 2018.

De uitkomsten van de enquête zijn eerst omgezet naar scores lopend van 1 helemaal oneens tot 5 helemaal eens. Voor het thema negatieve impact zijn de scores omgekeerd (1 = helemaal eens en 5 = helemaal oneens).

Vervolgens is per vraag de gemiddelde beantwoording berekend voor de gehele gemeente en per gebied. **Een lage score impliceert op alle thema's een lage leefbaarheid en een hoge score een hoge leefbaarheid. De score 3 impliceert een neutrale leefbaarheid.** Hoe hoger de leefbaarheid, des te minder de door inwoners ervaren negatieve effecten van toerisme en recreatie.

De totale draagkrachtsscore (per thema) is berekend door het gemiddelde te nemen van alle individuele thema's (vragen).

3 Toeristisch-recreatieve druk

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van de objectieve drukanalyse gepresenteerd. Achtereenvolgend gaan we in op de onderwerpen aantal bedden (3.1), aantal overnachtingen van aangeboden woningen op toeristische platforms (3.2), aantal banen bij eet- en drinkgelegenheden (3.3), aantal banen bij dagattracties (3.4) en aantal kilometer fietsroutes (3.5). Per onderwerp behandelen we de absolute aantallen en de spreiding alsmede de drukscores per gebied. In paragraaf 3.6 volgt de totaalscore voor de objectieve toeristisch-recreatieve druk die berekend is op basis van de scores in 3.1 t/m 3.5. Afsluitend volgt in paragraaf 3.7 de subjectieve (door inwoners ervaren) druk.

3.1 Aantal bedden

Het aantal bedden is een indicator van de objectieve druk door verblijfstoerisme. Hoe meer bedden per 1.000 inwoners in een gebied hoe hoger de (potentiële) objectieve druk.

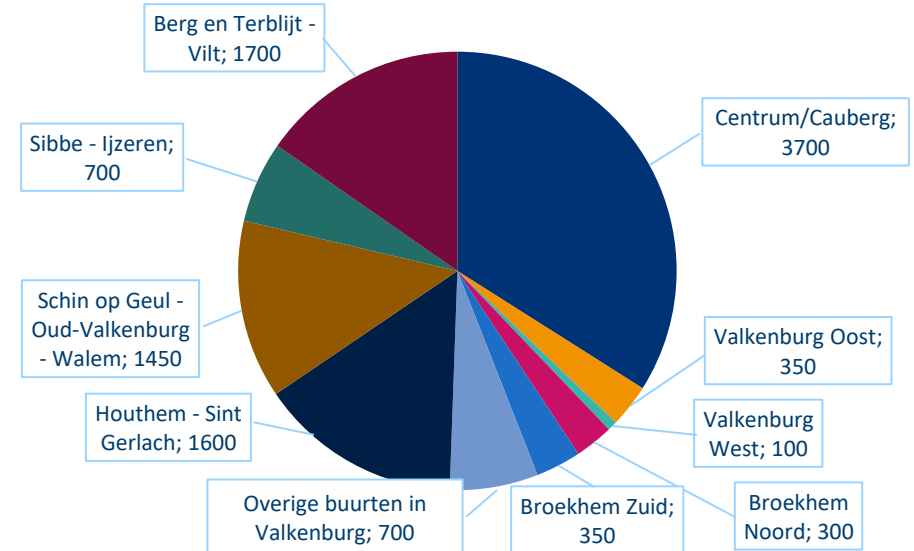
3.1.1 Absolute aantallen en spreiding

- Valkenburg aan de Geul kent ruim 10.900 bedden.
- De bedden zijn sterk geconcentreerd in slechts een beperkt aantal gebieden.
- In absolute zin kent Centrum/Cauberg de meeste bedden, namelijk circa 3.700 bedden. Een aanzienlijk deel van de bedden is geconcentreerd bij enkele grotere kampeerterrinen en vakantieparken.
- Ook Berg en Terblijt – Vilt, Houthem – Sint Gerlach, Schin op Geul – Oud-Valkenburg – Walem en hebben een groot aantal bedden. In Berg en Terblijt – Vilt, Houthem – Sint Gerlach is het groot deel van het aantal bedden te vinden bij grote aanbieders. Het aanbod in Schin op

Geul – Oud Valkenburg – Walem is kleinschaliger met vooral veel kleinere aanbieders.

- De overige gebieden vertegenwoordigen samen slechts 23% van het aanbod aan bedden in de gemeente.

Figuur 3.1: Aantal bedden per gebied

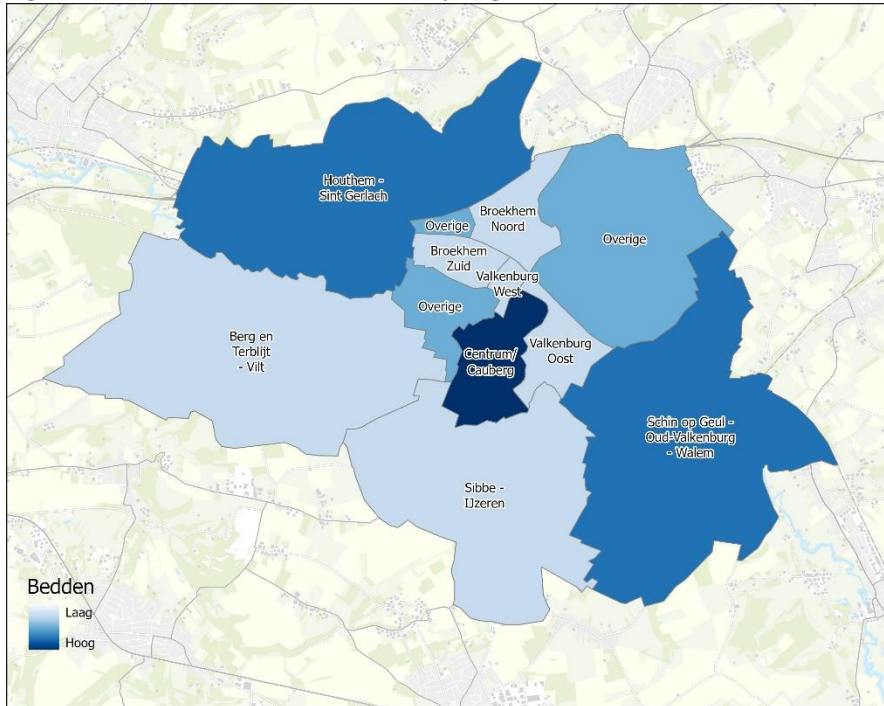
Bron: Gemeente Valkenburg aan de Geul

3.1.2 Drukscores per gebied

- Het aantal bedden afgezet tegenover het aantal inwoners concluderen we dat Centrum/Cauberg van alle gebieden in de gemeente de hoogste objectieve toeristisch-recreatieve druk kent.
- Schin op Geul – Oud-Valkenburg – Walem en Houthem – Sint Gerlach hebben ook een relatief hoge objectieve toeristisch-recreatieve druk.

- Ondanks het grote aantal bedden in Berg en Terblijt – Vilt is de objectieve druk hier relatief laag doordat dit gebied veel inwoners kent.

Figuur 3.2: Drukscore aantal bedden per gebied

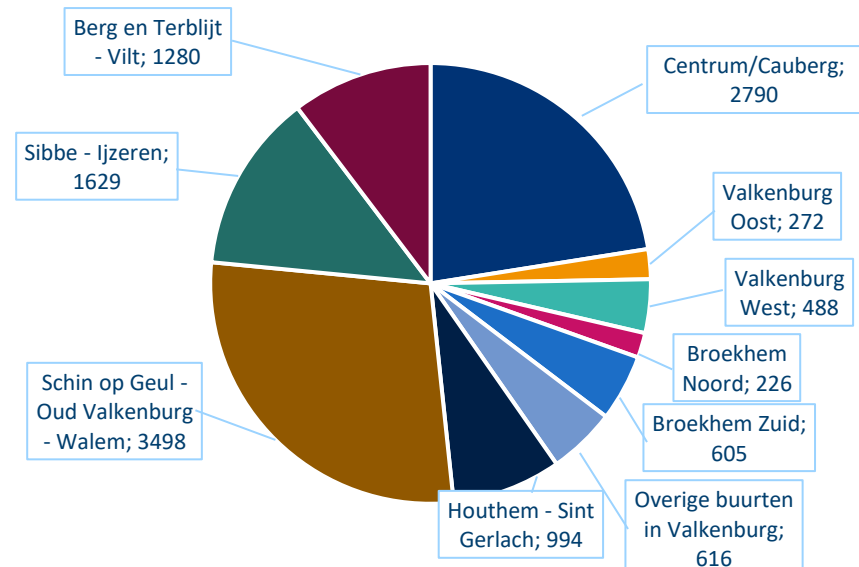
3.2 Aantal overnachtingen van aangeboden woningen op toeristische platforms

Het aantal woningen dat verhuurd wordt op toeristische platforms is een tweede indicator voor de objectieve druk door verblijfstoerisme. Toeristische platforms zijn onder meer Airbnb en Booking.com. Hoe meer overnachtingen per 1.000 inwoners in een gebied hoe hoger de objectieve druk.

3.2.1 Absolute aantallen en spreiding

- In 2022 telde de gemeente 12.800 verhuurde nachten in 128 op toeristische platforms aangeboden woningen.
- Schin op Geul – Oud Valkenburg – Walem telde de meeste verhuurde nachten, gevolgd door Centrum/Cauberg. Ook in Sibbe – IJzeren en Berg en Terblijt-Vilt waren er veel overnachtingen.

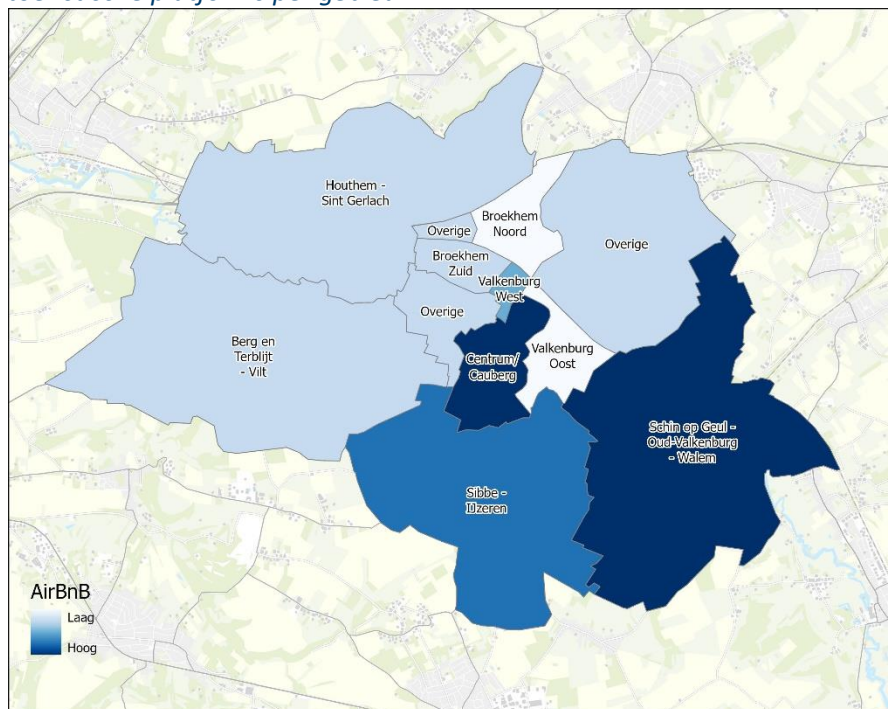
Figuur 3.3: Aantal overnachtingen per gebied

3.2.2 Drukscores per gebied

- In relatieve zin is de objectieve druk door op toeristische platforms verhuurde nachten in Schin op Geul – Oud Valkenburg – Walem en Centrum Cauberg het hoogst.
- Ook in Sibbe - IJzeren is er een relatief hoge objectieve druk. In veel wijken is de objectieve druk juist relatief laag, met name in Valkenburg Oost en Broekhem Noord.

Figuur 3.4: Drukscore overnachtingen van aangeboden woningen op toeristische platforms per gebied

- Centrum/Cauberg heeft veruit het grootste aantal banen.
- Op geruime afstand volgen de gebieden Valkenburg Oost, Houthem – Sint Gerlach en overige buurten in Valkenburg.
- In de overige gebieden is het aantal banen bij eet- en drinkgelegenheden zeer beperkt.

Figuur 3.5: Aantal banen eet- en drinkgelegenheden (in bandbreedtes) per gebied

Gebied	Aantal banen
Broekhem Noord	0 tot 10
Broekhem Zuid	0 tot 10
Sibbe - Ijzeren	0 tot 10
Valkenburg West	31 tot 60
Schin op Geul - Oud-Valkenburg - Walem	31 tot 60
Berg en Terblijt - Vilt	31 tot 60
Overige buurten in Valkenburg	61 tot 100
Houthem - Sint Gerlach	61 tot 100
Valkenburg Oost	61 tot 100
Centrum/Cauberg	301 en meer

Bron: LISA

3.3 Aantal banen eet- en drinkgelegenheden

Het aantal banen bij eet- en drinkgelegenheden is een indicator van de objectieve druk door gasten via eet- en drinkgelegenheden. Hoe meer banen per 1.000 inwoners des te hoger is de objectieve druk.

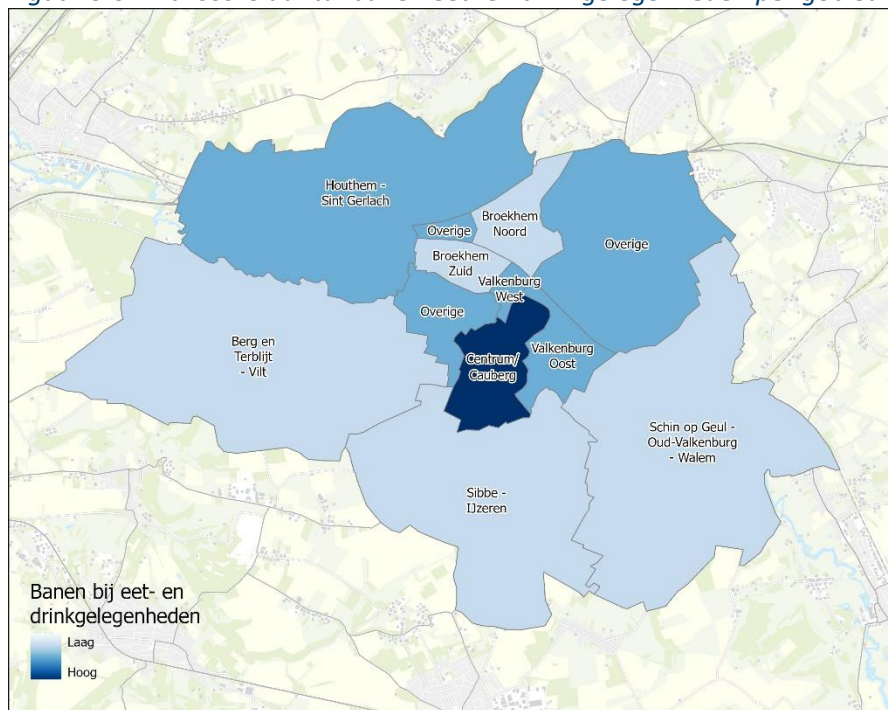
3.3.1 Absolute aantallen en spreiding

- De gemeente kent in totaal circa 900 banen bij eet- en drinkgelegenheden.

3.3.2 Drukscore per gebied

- Centrum/Cauberg kent de hoogste objectieve toeristisch-recreatieve druk door eet- en drinkgelegenheden.
- Daarna volgen Houthem- Sint Gerlach, Overige buurten in Valkenburg en Valkenburg Oost en West.
- Dat Valkenburg West in absolute zin met weinig banen eenzelfde mate van objectieve toeristisch-recreatieve druk kent als Valkenburg Oost is te verklaren door het kleine aantal inwoners in Valkenburg West.

Figuur 3.6: Drukscore aantal banen eet- en drinkgelegenheden per gebied

3.4 Aantal banen dagattracties

In deze paragraaf is het aantal banen in dagattracties per gebied en de objectieve druk van dit aantal banen per gebied weergegeven. Het gaat hier om het aantal banen bij dagattracties exclusief vrijwilligers.

3.4.1 Absolute aantallen en spreiding

- De gemeente kent 21 dagattracties en deze attracties zijn samen goed voor circa 600 banen.
- De banen zijn sterk geconcentreerd in drie gebieden.

- Centrum/Cauberg telt de meeste banen bij dagattracties. Twee grote toeristisch-recreatieve attracties leveren daar een grote bijdrage aan: Thermae 2000 en Holland Casino.
- Valkenburg Oost en Schin op Geul - Oud-Valkenburg - Walem hebben daarna de meeste banen bij dagattracties.

Figuur 3.7: Aantal banen dagattracties² (in bandbreedtes) per gebied

Gebied	Aantal banen
Valkenburg West	0 tot 10
Broekhem Noord	0 tot 10
Broekhem Zuid	0 tot 10
Overige buurten in Valkenburg	0 tot 10
Houthem - Sint Gerlach	0 tot 10
Sibbe - IJzeren	0 tot 10
Berg en Terblijt - Vilt	0 tot 10
Schin op Geul - Oud-Valkenburg - Walem	11 tot 30
Valkenburg Oost	61 tot 100
Centrum/Cauberg	301 en meer

Bron: Gemeente Valkenburg en LISA

3.4.2 Drukscores per gebied

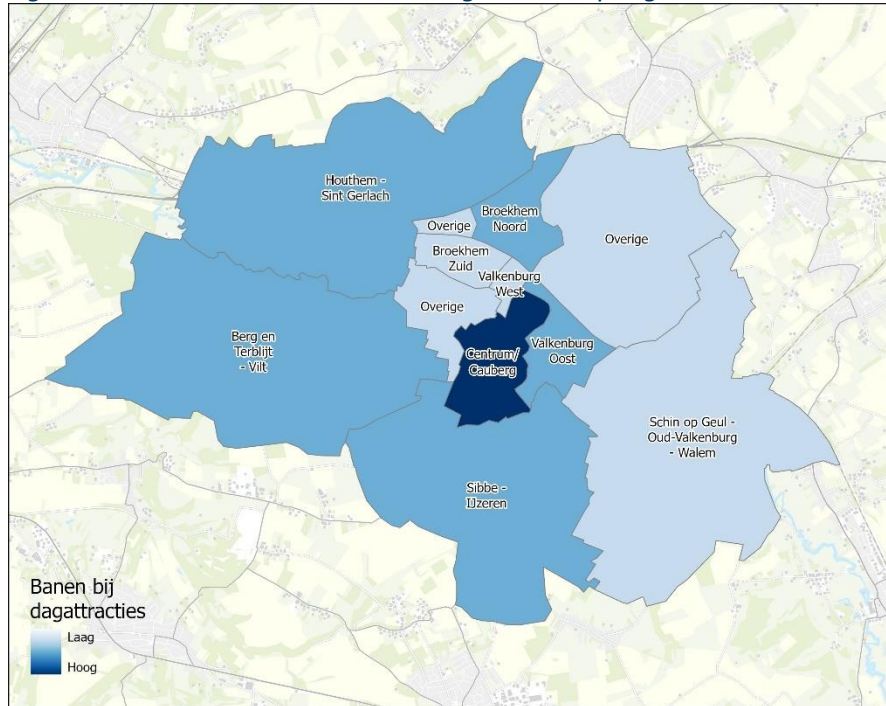
- Het gebied Centrum/Cauberg heeft de hoogste objectieve druk door dagattracties.
- In de overige gebieden is de objectieve druk beduidend lager. Dat Valkenburg Oost, ondanks het relatief grote aantal banen toch laag scoort op de objectieve druk is te verklaren door het hoge aantal inwoners in dit gebied. Hierdoor is het aantal banen per 1.000

² Vanaf 10.000 bezoekers/jaar

inwoners hier relatief laag en daarmee ook de objectieve toeristisch-recreatieve druk.

Figuur 3.8: Drukscore aantal banen dagattracties per gebied

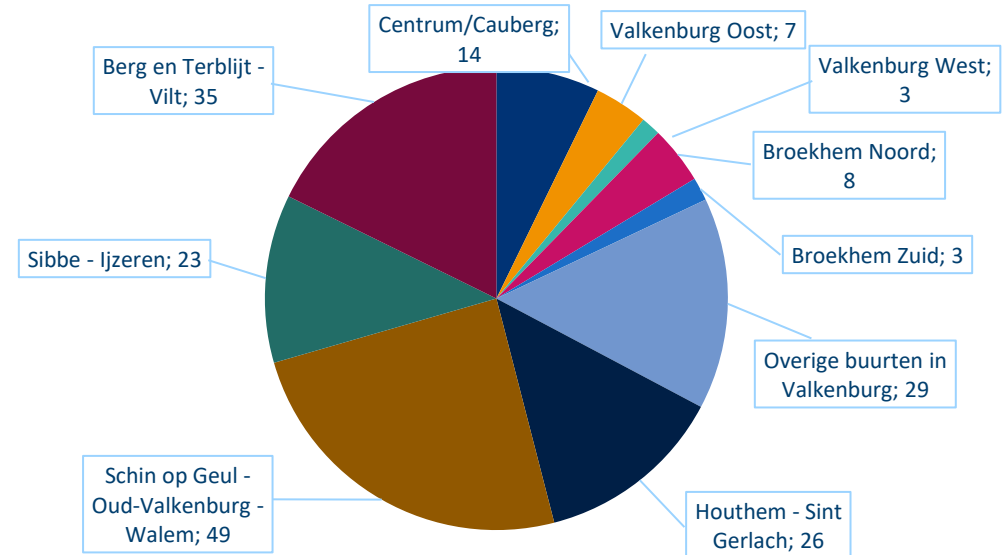
3.5 Aantal kilometers toeristisch-recreatieve fietsroutes

Deze paragraaf laat het aantal kilometers toeristisch-recreatieve fietsroutes per gebied zien. Hiermee worden mountainbikeroutes en gewone fietsroutes bedoeld. De objectieve druk heeft hier betrekking op de fijnmazigheid van het fietsrouten netwerk en daarmee de mogelijk ervaren druk door inwoners. Hoe hoger de dichtheid van het netwerk, des te hoger de objectieve druk.

3.5.1 Absolute aantallen en spreiding

- De gemeente kent ongeveer 200 kilometers aan fietsroutes.
- Te zien is dat Schin op Geul – Oud-Valkenburg – Walem over het grootste aantal kilometer routes beschikt.
- Ook Berg en Terblijt – Vilt, Houthem – Sint Gerlach, Sibbe – IJzeren en overige buurten in Valkenburg hebben over een groot aantal kilometers routes.

Figuur 3.9: Aantal kilometers toeristisch-recreatieve fietsroutes per gebied

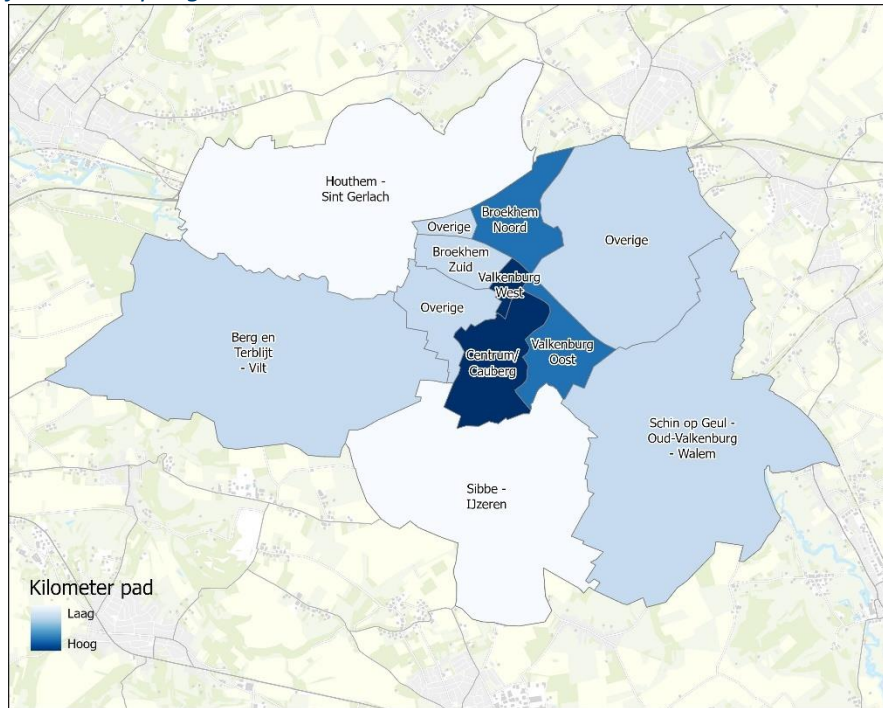
Bron: Gemeente Valkenburg

3.5.2 Drukscores per gebied

- Centrum /Cauberg en Valkenburg West hebben de hoogste objectieve toeristisch-recreatieve druk. Dit ondanks dat deze gebieden niet over de meeste kilometers routes beschikken. Het aantal kilometers ten opzichte van het oppervlakte van deze gebieden is hier dus uit verhouding.

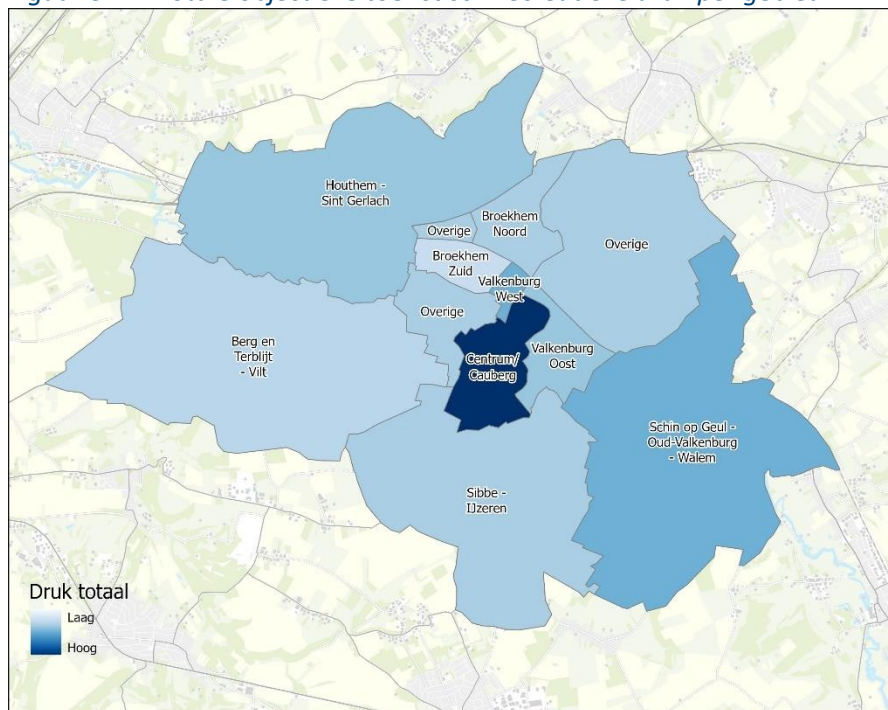
Figuur 3.10: Drukscore aantal kilometers toeristisch-recreatieve fietsroutes per gebied

3.6 Totaaloverzicht toeristisch-recreatieve druk

- In figuur 3.11 is de totale objectieve toeristisch-recreatieve druk per gebied weergegeven. De score is berekend als gemiddelde van de scores op de onderwerpen in hoofdstuk 3.1 t/m 3.5. Alle onderwerpen zijn even zwaar meegenomen.
- De objectieve toeristisch-recreatieve druk kent grote verschillen binnen de gemeente.
- In Centrum/Cauberg is de objectieve toeristisch-recreatieve druk het hoogst: op alle indicatoren is de objectieve druk hier relatief het hoogst.
- De overige gebieden volgen op geruime afstand, met de hoogste objectieve druk scores voor Valkenburg West en Schin op Geul – Oud Valkenburg - Walem. De gebieden Broekhem Zuid en Berg en Terblijt-Vilt kennen de laagste objectieve druk.

Figuur 3.11: Totale objectieve toeristisch-recreatieve druk per gebied

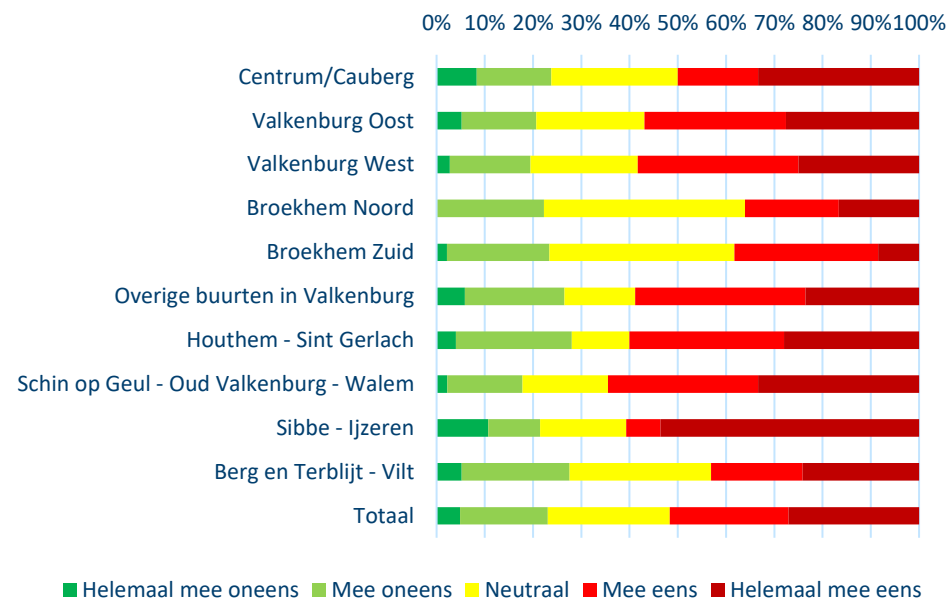

3.7 Subjectieve (ervaren) druk

- In paragraaf 3.1 t/m 3.5 is de toeristisch-recreatieve druk geobjectieerd op basis van feitelijke cijfers over het aantal/volume aan toeristisch-recreatieve aanbod.
- De ervaren subjectieve druk is per persoon verschillend en staat daar los van. Een bepaalde mate van (objectieve) druk kan door de één ervaren worden als ‘gezellige reuring’ terwijl een ander dezelfde druk als erg onprettig ervaart (lees: te druk).
- In de bewonersenquête van begin 2023 is inwoners gevraagd of zij het door toerisme en recreatie te druk vinden worden in de gemeente.

- Daaruit blijkt dat een kleine meerderheid van 52% van de respondenten vindt dat het door toerisme te druk wordt in de gemeente. 23% van de respondenten is het (geheel) oneens met de stelling en de overige 25% staat hier neutraal in.
- Met name in Schin op Geul - Oud Valkenburg – Walem vinden respondenten dat het te druk wordt.
- Ondanks de hoge objectieve druk in Centrum/Cauberg ervaren respondenten in dit gebied de druk niet sterker als ‘te druk’ dan gemiddeld in de gemeente.

Figuur 3.12: Beantwoording vraag “Door toerisme wordt het te druk in mijn gemeente” per gebied

4 Bezoekers gerelateerde leefbaarheid

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van de leefbaarheidsanalyse gepresenteerd. We gaan in op de positieve impact op de leefomgeving (4.1.1), gemeenschapsvorming en trots (4.1.2) en economie (4.1.3) en de negatieve invloed op de leefomgeving (4.2.1) en economie (4.2.2). In paragraaf 4.3 volgt de totaalscore voor de leefbaarheid die berekend is op basis van de scores in 4.1 en 4.2.

Representativiteit bewonersenquête

In de bewonersenquête die gebruikt is in dit hoofdstuk is de groep 15 tot 34 jarigen en groep van 75 jaar en ouder ondervertegenwoordigd ten opzichte van de feitelijke bevolkingsopbouw van de gemeente. Door deze ondervertegenwoordiging is in de analyse in dit hoofdstuk extra aandacht besteed voor deze leeftijdscategorieën. Waar de antwoorden van deze groepen afwijken is dat aangegeven. In bijlage 2 is de representativiteit verder toegelicht.

4.1 Positieve impact

Dit thema is onderverdeeld in verschillende subthema's. Hierbij gaat het om de positieve impact op de 'leefomgeving', 'gemeenschapsvorming en trots' en 'economie'.

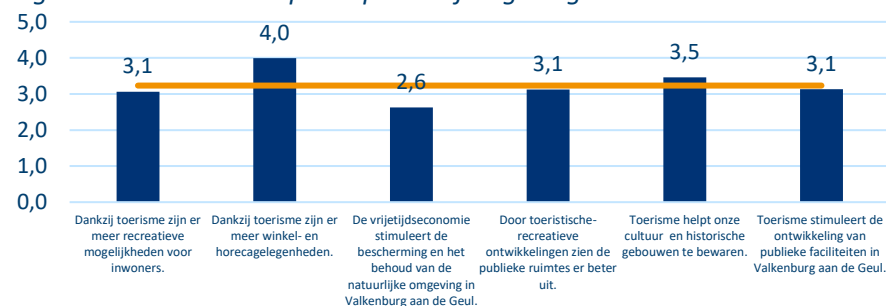
4.1.1 Leefomgeving

- De respondenten erkennen dat toerisme en recreatie positieve effecten heeft op de leefomgeving³.
- Uit de enquête blijkt dat inwoners met name positief zijn over de bijdrage van toerisme en recreatie aan het voorzieningenniveau in Valkenburg aan de Geul.
- Ook de bijdrage van toerisme en recreatie aan het in stand houden van de cultuur en historische gebouwen wordt relatief hoog gewaardeerd.
- In alle gebieden worden de positieve effecten van toerisme en recreatie erkend, de verschillen tussen de gebieden zijn klein.
- Twee gebieden vallen in positieve zin op: in Centrum/Cauberg en Broekhem Zuid is men positiever dan elders. Zie verder bijlage 4.

³ Jongeren zijn gemiddeld iets positiever ten opzichte van de rest van de respondenten.

Figuur 4.1: Positieve impact op de leefomgeving

De oranje lijn is een gemiddelde score van 3,2. 1 = zeer negatief, 3 = neutraal, 5 = zeer positief.

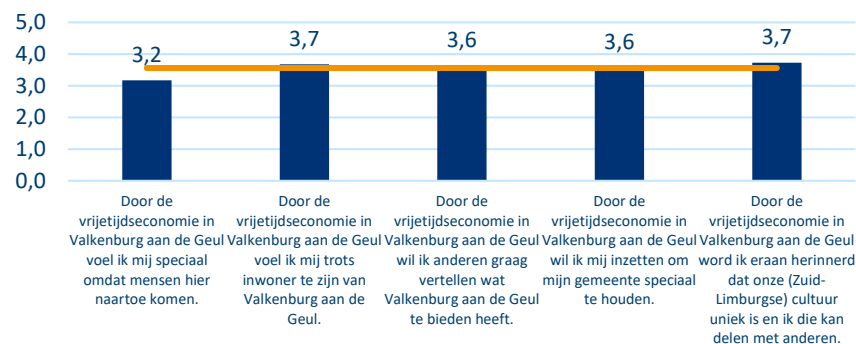
4.1.2 Gemeenschapsvorming en trots

- Inwoners zijn over het algemeen positief over de bijdrage van toerisme en recreatie aan gemeenschapsvorming en trots⁴.
- De respondenten geven aan dat zij door de vrijetijdseconomie herinnerd worden aan de unieke cultuur in Zuid-Limburg en het feit dat zij dit kunnen delen met anderen.
- Respondenten zijn het iets minder eens met de stelling dat zij zich speciaal voelen door de komst van toeristen naar hun woonplaats. Desondanks krijgt deze stelling bij veel inwoners steun.
- Er zijn weinig geografische verschillen in hoe de invloed van toerisme en recreatie op gemeenschapsvorming en trots wordt ervaren.

⁴ Ouderen scoren positiever op dit thema met een gemiddelde score van 3,8 ten opzichte van de rest van de respondenten, waarnaast jongeren gemiddeld gelijk scoren met de rest van de respondenten.

- In alle gebieden zijn de respondenten overwegend positief met de hoogste scores voor Centrum/Cauberg en Broekhem Zuid (3,7). Zie verder bijlage 4.

Figuur 4.2: Positieve impact op gemeenschapsvorming en trots

De oranje lijn is een gemiddelde score van 3,6. 1 = zeer negatief, 3 = neutraal, 5 = zeer positief.

4.1.3 Economie

- De positieve impact van toerisme en recreatie op de economie in de gemeente wordt door de respondenten erkend⁵.
- De stelling 'groei van het aantal bezoekers versterkt de lokale economie, zoals het aantal winkels en bestedingen' krijgt veel steun.
- Inwoners van Centrum/Cauberg en Broekhem Zuid zijn het meest positief en inwoners van Broekhem Noord het minst positief. Zie verder bijlage 4.

⁵ Jongeren staan iets negatiever tegenover de bijdrage van toerisme en recreatie aan de lokale economie en levensstandaard met een gemiddelde eindscore van 3,6, waar juist ouderen positiever zijn met een gemiddelde eindscore van 3,9 in vergelijking met de rest van de respondenten.

Figuur 4.3: Positieve impact op de economie

De oranje lijn is een gemiddelde score van 3,7. 1 = zeer negatief, 3 = neutraal, 5 = zeer positief.

4.2 Negatieve impact

Dit thema is onderverdeeld in verschillende subthema's. Hierbij gaat het om de negatieve impact op de 'leefomgeving' en 'economie'. Belangrijk is dat de betekenis van de scores hier is omgedraaid. Cijfer 1 betekent 'helemaal eens' en cijfer 5 'helemaal oneens'. Dus, hoe lager de score, hoe meer negatieve impact op de leefbaarheid.

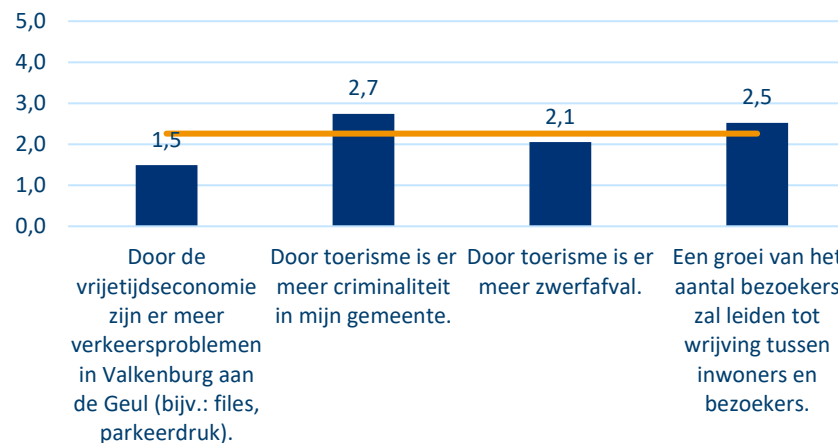
4.2.1 Leefomgeving

- Naast de positieve effecten op de leefomgeving (zie 4.2.1) ervaren inwoners ook negatieve effecten toerisme en recreatie op de leefomgeving⁶.
- De respondenten geven aan te merken dat de vrijetijdseconomie aanzienlijk meer verkeersproblemen met zich meebrengt in de vorm van files en parkeerdruk.

⁶ Vanuit het perspectief van de jongeren en ouderen is te zien dat de ouderen gelijk scoren en de jongeren gemiddeld iets positiever zijn met een score van 2,5 in vergelijking met de rest van de respondenten.

- Daarnaast zien respondenten een groei in zwerfafval door toerisme en recreatie. Dit probleem wordt echter als minder groot ervaren als de verkeersproblemen.
- Broekhem Zuidervaart de minste negatieve impact van toerisme en recreatie op de leefomgeving. De wijken Valkenburg Oost, Valkenburg West en Schin op Geul – Oud-Valkenburg – Walem ervaren de meeste negatieve impact. Zie verder bijlage 4.

Figuur 4.4: Negatieve impact op de leefomgeving

De oranje lijn is een gemiddelde score van 2,3. 1 = zeer negatief, 3 = neutraal, 5 = zeer positief.

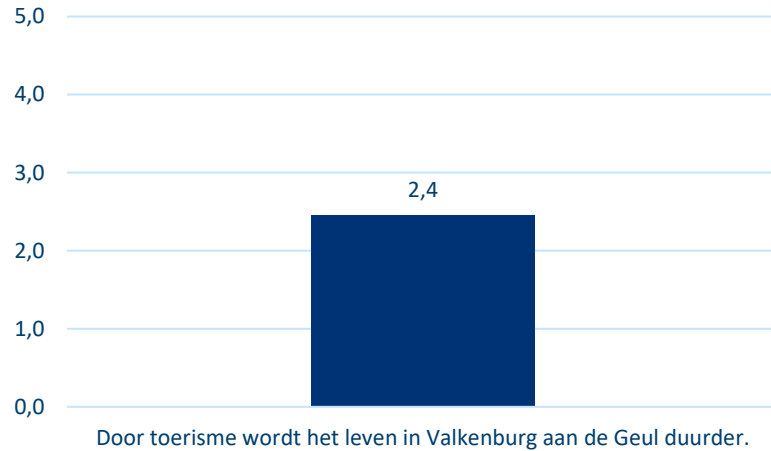
4.2.2 Economie

- Volgens de respondenten heeft de vrijetijdseconomie naast een positieve impact, ook een negatieve impact op de economie⁷.

⁷ Jongeren en ouderen zijn net iets positiever in vergelijking met het totaal van de respondenten.

- Dit uit zich door de perceptie dat het leven in de gemeente dat duurder wordt door de vrijetijdseconomie.
- Inwoners van Schin op Geul – Oud-Valkenburg – Walem erkennen dat het meest maar de verschillen tussen de gebieden zijn klein. Zie verder bijlage 4.

Figuur 4.5: Negatieve impact op de economie

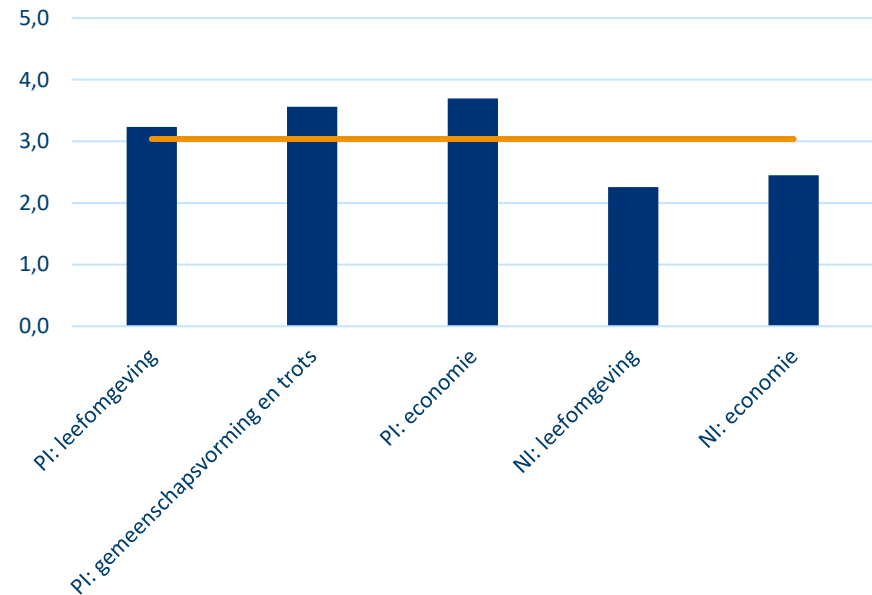
1 = zeer negatief, 3 = neutraal, 5 = zeer positief.

4.3 Totaaloverzicht en conclusies leefbaarheid

- Toerisme en recreatie kennen zowel positieve als negatieve effecten op de leefbaarheid.
- Inwoners zijn met name positief over de economische invloed van de sector op de gemeente.
- Daarnaast geven de inwoners aan een positieve impact te voelen en kijken positief tegen gemeenschapsvorming en trots en de economie van Valkenburg aan de Geul.
- Ook een positieve impact op de leefomgeving wordt door respondenten ervaren.

- Daarentegen wordt er ook negatieve impact ervaren op de leefomgeving (met name verkeersoverlast) en de economie.

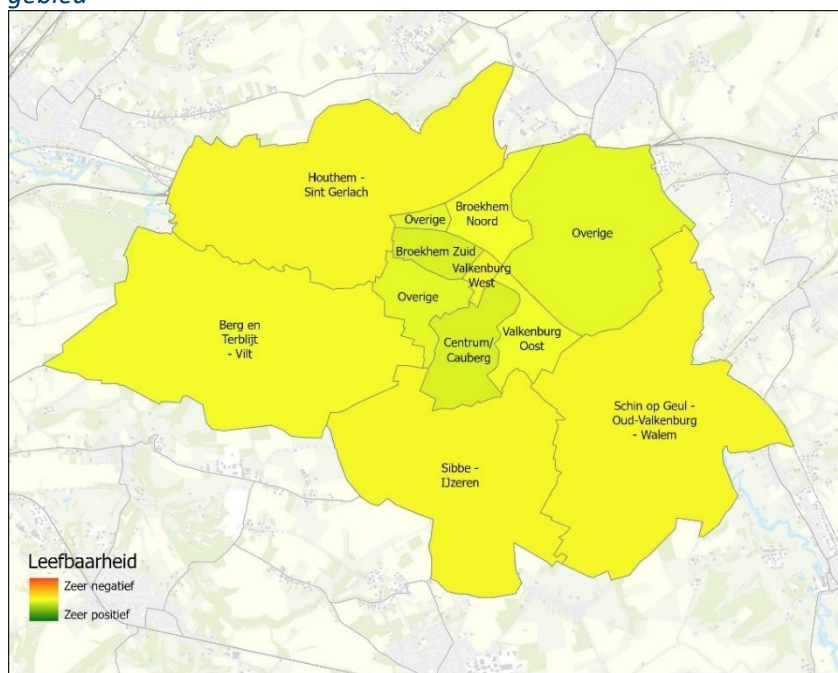
Figuur 4.6: Totaaloverzicht bezoekers gerelateerde leefbaarheid

De oranje lijn is een gemiddelde score van 3,0. 1 = zeer negatief, 3 = neutraal, 5 = zeer positief.

- De bezoekers gerelateerde leefbaarheid verschilt weinig per gebied. De positieve effecten wegen op tegen de negatieve effecten waardoor een neutrale score ontstaat. De leefbaarheid is daardoor gemiddeld.
- In Centrum/Cauberg en Broekhem Zuid ervaren inwoners de leefbaarheidsgevolgen van toerisme en recreatie het meest positief.
- Vier gebieden blijven wat achter in de leefbaarheid door toerisme en recreatie, maar de verschillen met de andere gebieden zijn klein:
  - Valkenburg West
  - Houthem – Sint Gerlach
  - Schin op Geul - Oud-Valkenburg - Walem
  - Sibbe - IJzeren

Figuur 4.7: Totaaloverzicht bezoekers gerelateerde leefbaarheid per gebied

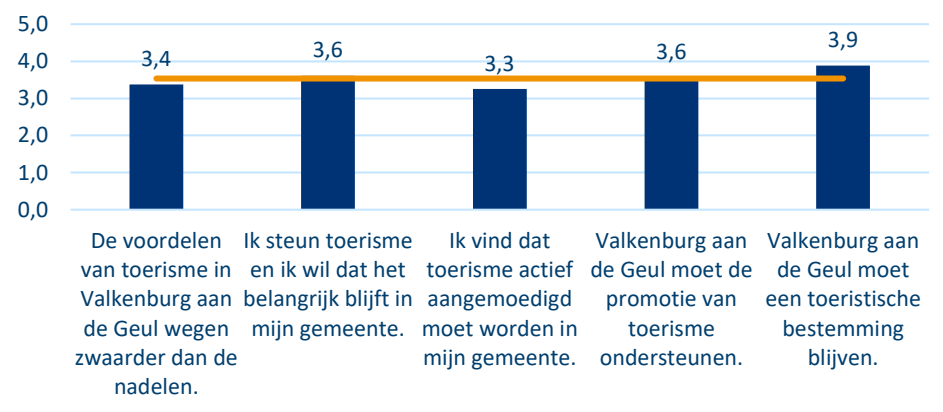

Steun aan toerisme en recreatie

- In de bewonersenquête is naast naar de invloed van toerisme en recreatie op de leefbaarheid ook gevraagd naar de algemene steun van bewoners voor toerisme en recreatie.
- Toerisme en recreatie kan volgens de bewonersenquête op veel steun rekenen onder de respondenten¹.
- Inwoners vinden dat Valkenburg aan de Geul een toeristische bestemming moet blijven, dat de sector belangrijk moet blijven in de gemeente en dat de promotie van toerisme en recreatie ondersteund moet worden. De respondenten zien daarnaast over het algemeen meer voordelen dan nadelen van toerisme en recreatie.
- Opvallend is dat de respondenten iets minder positief zijn over het actief aanmoedigen van toerisme en recreatie in de gemeente.
- In alle gebieden kan toerisme en recreatie op steun rekenen, de verschillen tussen de gebieden zijn klein. Zie bijlage 4 voor scores per gebied.

Figuur 4.8: Steun aan toerisme en recreatie

De oranje lijn is een gemiddelde score van 3,5. 1 = zeer negatief, 3 = neutraal, 5 = zeer positief.

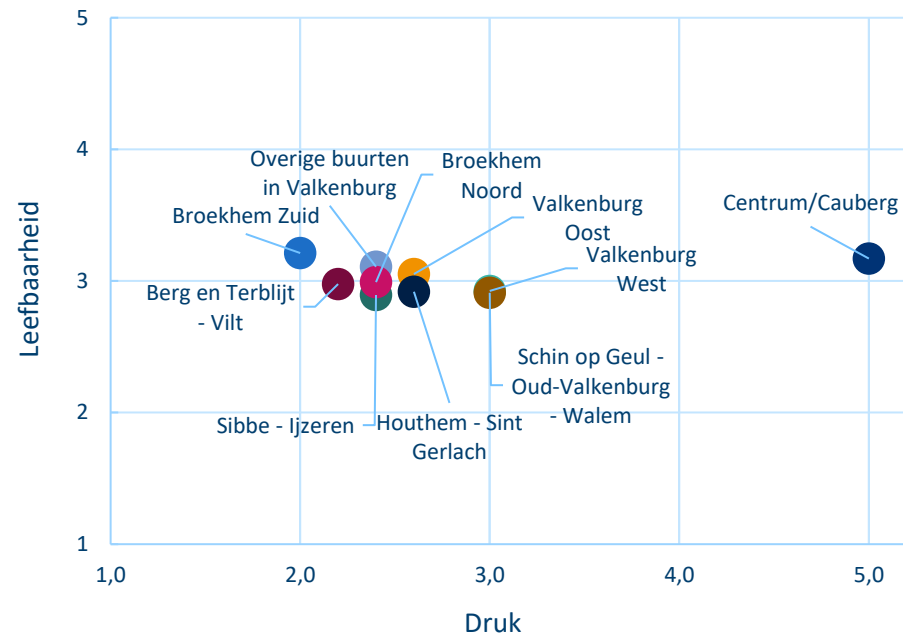
5 Draagkracht

In dit hoofdstuk zetten we de leefbaarheid per gebied af tegen de objectieve toeristisch-recreatieve druk. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk ingegaan op het gevoel van invloed op de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in de gemeente.

5.1 Confrontatie druk-leefbaarheid

- In figuur 5.1 zijn alle gebieden geplot in een draagkrachtdiagram met druk op de horizontale as en leefbaarheid op de verticale as.
- Een hogere objectieve druk heeft niet per definitie een negatieve invloed op de leefbaarheid.
- Centrum/Cauberg is duidelijk het gebied met de meeste objectieve druk, maar de leefbaarheid wordt niet als negatief ervaren door de inwoners van dat gebied. De leefbaarheid scoort neutraal.
- De overige gebieden liggen zeer dicht bij elkaar op gebied van leefbaarheid (en objectieve druk).
- Vanwege de kleine verschillen geeft de indeling van de gebieden in de kwadranten een vertekend beeld (figuur 5.1); de kleine nuances tussen gebieden zijn dan niet meer zichtbaar.

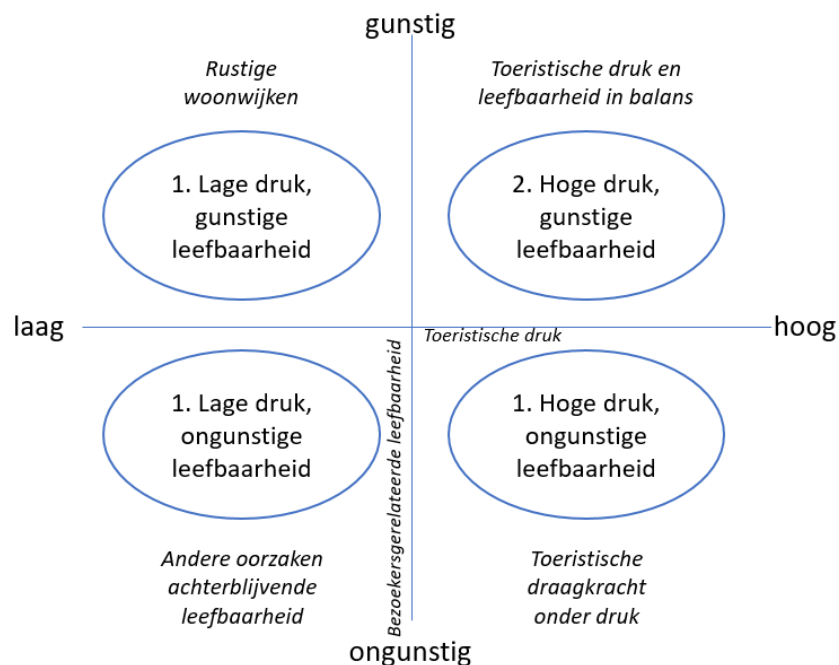
Figuur 5.1: Toeristische draagkracht in gebieden op basis van druk (horizontaal) en leefbaarheid (verticaal)

Toelichting:

- Hoe hoger het gebied is geplot in de diagram, des te hoger is de bezoekers gerelateerde leefbaarheid in het gebied.
- Hoe meer naar rechts geplot, des te hoger is de objectieve toeristisch-recreatieve druk in het gebied.

Figuur 5.2: Verhouding druk en draagkracht

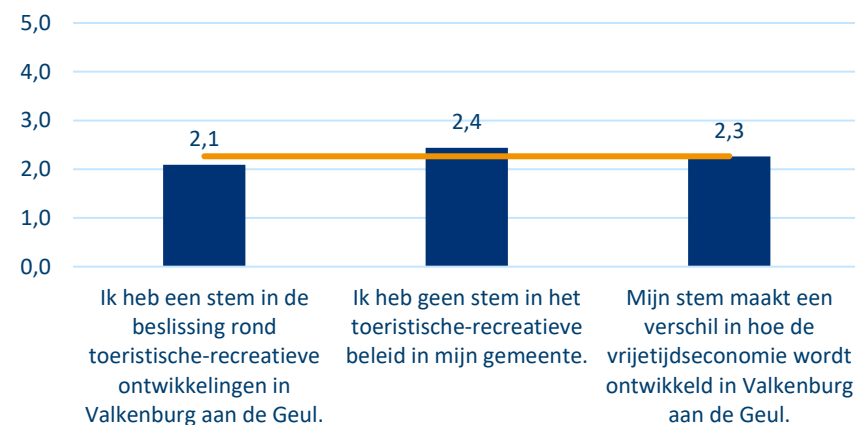
5.2 Gevoel van invloed

- In de bewonersenquête uit begin 2023 zijn ook enkele vragen opgenomen over het gevoel van invloed op de ontwikkelingen rondom toerisme en recreatie in de gemeente.
- De uitkomsten geven onder meer weer in hoeverre inwoners invloed ervaren op de mate van objectieve druk en de bezoekers gerelateerde leefbaarheid.

⁸De jongeren zijn iets positiever over het gevoel van invloed ten opzichte van de rest van de respondenten.

- De respondenten ervaren over het algemeen weinig gevoel van invloed op de ontwikkelingen rondom toerisme en recreatie in de gemeente⁸.
- De stelling 'Ik heb een stem in de beslissing rond toeristisch-recreatieve ontwikkelingen' wordt maar matig onderschreven.
- Men staat iets positiever tegenover of ze een stem hebben in het toeristisch-recreatieve beleid en of deze verschil maakt in hoe de vrijetijdseconomie wordt ontwikkeld in Valkenburg aan de Geul.
- Zie bijlage 4 voor (minimale) verschillen tussen gebieden.

Figuur 5.3: Gevoel van invloed

De oranje lijn is een gemiddelde score van 2,3. 1 = zeer negatief, 3 = neutraal, 5 = zeer positief.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

Veel steun voor toerisme en recreatie

- Toerisme en recreatie kan volgens de bewonersenquête op veel steun rekenen onder inwoners van de gemeente.
- Inwoners vinden over het algemeen dat Valkenburg aan de Geul een toeristische bestemming moet blijven en dat de sector belangrijk moet blijven in de gemeente.

Inwoners ervaren positieve én negatieve effecten van toerisme en recreatie op de leefbaarheid en steunen toerisme en recreatie over het algemeen wel

- Inwoners zijn met name positief over de bijdrage van toerisme en recreatie aan de economie (voorzieningen en werkgelegenheid) en de gemeenschapsvorming en trots.
- Keerzijden van toerisme en recreatie worden ook gezien; met name de verkeersproblemen als files en parkeerdruk en in mindere mate ook zwerfafval door toerisme en recreatie.
- Ondanks dat er ook negatieve gevolgen zijn van toerisme en recreatie steunen inwoners van de gemeente de toeristisch-recreatieve functie van de gemeente.
- De bezoekers gerelateerde leefbaarheid scoort gemiddeld en verschilt nauwelijks per gebied. De positieve effecten wegen op tegen de negatieve effecten. De leefbaarheid staat niet onder zware druk, maar is ook niet heel hoog.

Kleine meerderheid ervaart subjectieve toeristisch-recreatieve druk als 'te druk'

- Het merendeel van de inwoners geeft aan dat het door toerisme en recreatie te druk wordt in de gemeente.
- Dit geldt voor inwoners van alle in dit onderzoek onderscheidde gebieden maar er zijn wel verschillen tussen de gebieden in de mate waarin men het te druk vindt.
- Inwoners van bijvoorbeeld Schin op Geul - Oud Valkenburg – Walem en Sibbe – Ijzeren vinden het meest dat het te druk wordt door toerisme en recreatie. Dit valt mogelijk te verklaren doordat deze gebieden inwoners aantrekken die juist de rust appreciëren.
- Opvallend is dat inwoners van Centrum/Cauberg (het gebied met de hoogste objectieve druk) de subjectieve druk niet hoger vinden dan inwoners van andere gebieden. Inwoners van dit gebied zijn waarschijnlijk gewend aan druk en hebben mede voor deze woonlocatie gekozen vanwege het recreatief aanbod.
- Hoewel de meerderheid van de inwoners aangeeft dat het door toerisme en recreatie te druk wordt in de gemeente, blijft de algemene steun voor toerisme en recreatie positief. Dit kan mogelijk worden verklaard door het feit dat de inwoners zich ook bewust zijn van de positieve effecten van toerisme en recreatie en deze zwaarder laten wegen in hun algemene conclusie over toerisme en recreatie in de gemeente dan de negatieve effecten zoals drukte.

Objectieve recreatie-toeristische druk concentreert zich in Centrum/Cauberg

- Centrum/Cauberg is duidelijk het gebied met de meeste objectieve druk; op alle meegenomen onderwerpen is de objectieve druk in dit gebied het hoogst.
- De objectieve druk in overige wijken is beduidend lager.
- We zien geen verband tussen deze objectieve toeristisch-recreatieve druk en bezoekers gerelateerde leefbaarheid.
- Met andere woorden: er valt niet te zeggen of een toename van de druk zorgt voor een toename of afname van de leefbaarheid.
- Belangrijk om op te merken is dat ook in gebieden met een relatieve lage objectieve druk, de inwoners deze objectieve druk wel als te hoog ervaren.

6.2 Aanbevelingen

De uitkomsten van het onderzoek leiden tot de volgende aanbevelingen. Bij alle aanbevelingen is het belangrijk om rekening te houden met de constatering dat veel inwoners het door toerisme en recreatie te druk vinden in de gemeente. Zo kan ook in de toekomst waardevol toerisme in de gemeente gewaarborgd worden.

- A. Betrek inwoners bij nieuwe toeristisch-recreatieve ontwikkelingen
  1. Deel de uitkomsten van dit onderzoek met de raad, het college en inwoners (terugkoppeling).
  2. Werk een plan uit om bewonersinvloed te vergroten. Stel bijvoorbeeld een klankbordgroep/toeristisch-recreatief panel op die voor de lange termijn als volwaardige stakeholder gezien wordt.
  3. Communiceer duidelijk over de taken en verantwoordelijkheden rondom toerisme en recreatie en de rolverdeling van de gemeente, ondernemers en inwoners.
- 4. Ga in gesprek met inwoners om zorgen en wensen te inventariseren.
- 5. Communiceer duidelijk over plannen en beslissingen rond toerisme en recreatie naar inwoners.
- B. Wijs toeristen op hun verantwoordelijkheid om Valkenburg (inclusief de natuurlijke omgeving) “schoon, heel en veilig” te houden.
  1. Maak bewustzijn campagnes over gewenst gedrag. Maak de koppeling met Visit Zuid-Limburg om gewenst gedrag te communiceren.
  2. Richt de openbare ruimte slim in en maak het de bezoeker makkelijk en aantrekkelijk om het juiste gedrag te vertonen. Maak bijvoorbeeld gebruik van *nudging* om zwerfafval te beperken.
- C. Zet bij (nieuwe) toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in op het beperken van verkeersoverlast.
  1. Hanteer bij voorkeur het STOMP-principe, waarbij de minst belastende vervoersmodaliteiten voorrang krijgen. In aflopende volgorde van prioriteit:
    - Stappen
    - Trappen
    - Openbaar vervoer
    - MAAS (deelvervoer)
    - Privéauto
  2. Zoek samenwerking met Visit Zuid-Limburg om bezoekers te stimuleren om (aan) te reizen met fiets of openbaar vervoer.
- D. Zet bij (nieuwe) toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in op het vergroten van de positieve bijdrage aan de leefbaarheid van de gemeente.
  1. Prioriteer initiatieven met een grote positieve bijdrage aan de leefomgeving, economie en gemeenschapsvorming.
  2. Bespreek zorgen en alternatieven met inwoners.
  3. Communiceer over positieve bijdragen van (nieuwe) toeristisch-recreatieve ontwikkelingen op de leefomgeving.

E. Vervolgonderzoek

1. Onderzoek of het toeristisch-recreatieve aanbod nog aansluit bij de leefstijlen van de inwoners en inventariseer behoeften/wensen op basis van deze leefstijlen (<https://leefstijlvinder.nl/>). Dit is inmiddels opgepakt door de gemeente.
2. De positieve en negatieve effecten van evenementen in Valkenburg aan de Geul zijn in deze analyse niet meegenomen. Een onderzoek naar het sentiment rond (grote) evenementen kan daarom relevant zijn. Creëer hierbij bijvoorbeeld een meldpunt om inzicht te krijgen in klachten rond evenementen.

De aanbevelingen zijn mede gebaseerd op de menukaart voor 'sturen op balans' uit het advies 'Waardevol toerisme – de leefomgeving verdient het' van de Raad voor de Leefomgeving.

Bijlage 1 Vragenlijst bewonersenquête

Demografische vragen

- Wat is uw geslacht?
- Wat is uw leeftijd?
- Wat is uw postcode? Bijvoorbeeld: 6301HC
- Bent u (deels) werkzaam in de vrijetijdseconomie van Valkenburg aan de Geul? Denk hierbij aan verblijfsaccommodaties (incl. particuliere kamerverhuur aan toeristen), attracties, horecagelegenheden, detailhandel, toeristische vervoersmaatschappijen
- Bent u geboren in Zuid-Limburg?
- Hoeveel jaar woont u al in Valkenburg aan de Geul? Bijvoorbeeld: 10

Thematische stellingen

De respondent kreeg per thema verschillende stellingen met de vraag: In welke mate bent u het eens/oneens met de volgende stellingen?

Steun aan toerisme en recreatie

- De voordelen van toerisme in Valkenburg aan de Geul wegen zwaarder dan de nadelen.
- Ik steun toerisme en ik wil dat het belangrijk blijft in mijn gemeente.
- Ik vind dat toerisme actief aangemoedigd moet worden in mijn gemeente.
- Valkenburg aan de Geul moet de promotie van toerisme ondersteunen.
- Valkenburg aan de Geul moet een toeristische bestemming blijven.

Positieve impact – leefomgeving

- Dankzij toerisme zijn er meer recreatieve mogelijkheden voor inwoners.
- Dankzij toerisme zijn er meer winkel- en horecagelegenheden.
- De vrijetijdseconomie stimuleert de bescherming en het behoud van de natuurlijke omgeving in Valkenburg aan de Geul.
- Door toeristische-recreatieve ontwikkelingen zien de publieke ruimtes er beter uit.
- Toerisme helpt onze cultuur en historische gebouwen te bewaren.
- Toerisme stimuleert de ontwikkeling van publieke faciliteiten in Valkenburg aan de Geul (zoals wegen, inrichting publieke ruimten, cultuur, etc.).

Positieve impact – gemeenschapsvorming en trots

- Door de vrijetijdseconomie in Valkenburg aan de Geul voel ik mij speciaal omdat mensen hier naartoe komen.
- Door de vrijetijdseconomie in Valkenburg aan de Geul voel ik mij trots inwoner te zijn van Valkenburg aan de Geul.
- Door de vrijetijdseconomie in Valkenburg aan de Geul wil ik anderen graag vertellen wat Valkenburg aan de Geul te bieden heeft.
- Door de vrijetijdseconomie in Valkenburg aan de Geul wil ik mij inzetten om mijn gemeente speciaal te houden.
- Door de vrijetijdseconomie in Valkenburg aan de Geul word ik eraan herinnerd dat onze (Zuid-Limburgse) cultuur uniek is en ik die kan delen met anderen.

Positieve impact – economie

- Een groei van het aantal bezoekers versterkt de lokale economie (bijv.: aantal winkels, banen en bestedingen).
- De vrijetijdseconomie vergroot het inkomen en de levensstandaard in mijn gemeente.

Negatieve impact – leefomgeving

- Door de vrijetijdseconomie zijn er meer verkeersproblemen in Valkenburg aan de Geul (bijv.: files, parkeerdruk).
- Door toerisme is er meer criminaliteit in mijn gemeente.
- Door toerisme is er meer zwerfafval.
- Door toerisme wordt het te druk in mijn gemeente.
- Een groei van het aantal bezoekers zal leiden tot wrijving tussen inwoners en bezoekers.

Negatieve impact – economie

- Door toerisme wordt het leven in Valkenburg aan de Geul duurder.

Politieke betrokkenheid

- Ik heb een stem in de beslissing rond toeristische-recreatieve ontwikkelingen in Valkenburg aan de Geul.
- Ik heb geen stem in het toeristische-recreatieve beleid in mijn gemeente.
- Mijn stem maakt een verschil in hoe de vrijetijdseconomie wordt ontwikkeld in Valkenburg aan de Geul.

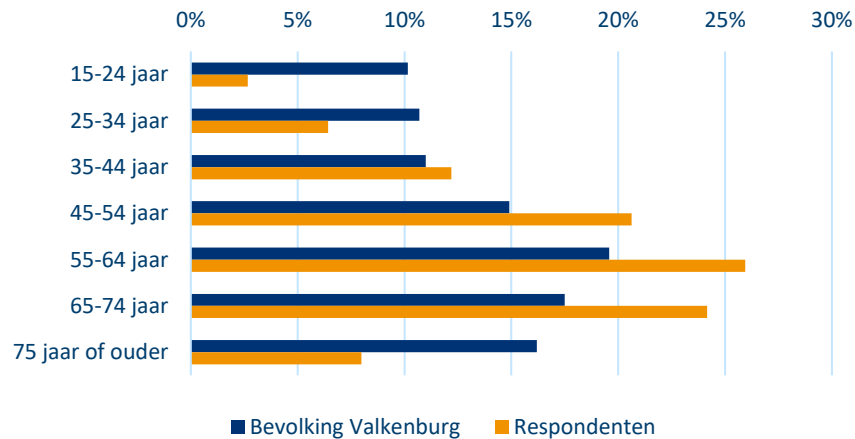
Bijlage 2 Representativiteit bewonersenquête

Deze bijlage gaat dieper in op de representativiteit van de enquête, onderverdeeld in leeftijdsopbouw, geslacht, woongebied en aandeel in de vrijetijdseconomie.

Leeftijdsopbouw

We zien in figuur B1 dat er een sterke ondervertegenwoordiging van respondenten in de categorie 15 tot 34 jaar en de categorie 75 jaar en ouder is. Daarentegen is er een oververtegenwoordiging van respondenten in de categorie 45 tot en met 74 jaar.

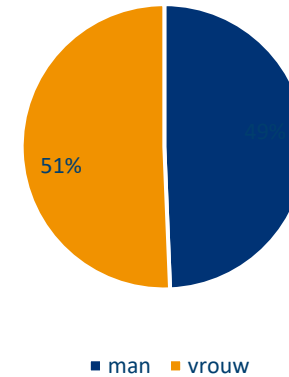
Figuur B1: Leeftijdsopbouw bevolking Valkenburg aan de Geul en respondenten enquête

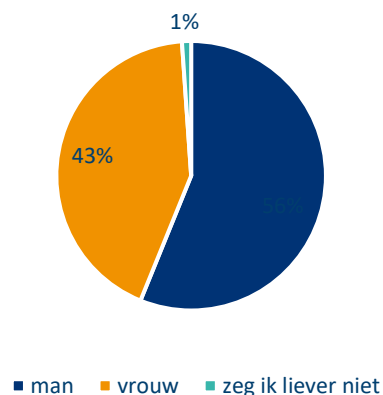
Verdeling geslacht

De figuren B2 en B3 laten zien dat er in de enquête een sterkere vertegenwoordiging van mannen naar voren komt en een lichte ondervertegenwoordiging van vrouwen in de enquête, in vergelijking met de totale bevolking van Valkenburg aan de Geul. Ondanks dat zijn de verschillen niet groot, en is hiermee daarom geen rekening gehouden bij de analyse van draagkracht.

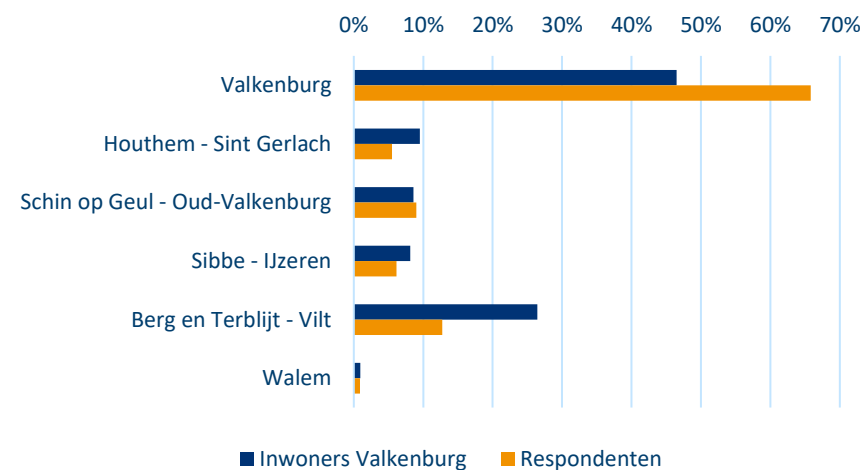
Figuur B2: Geslacht inwoners Valkenburg aan de Geul

Figuur B3: Geslacht respondenten enquête

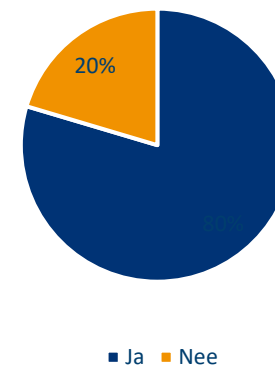
Figuur B4: Gebiedsverdeling bevolking Valkenburg aan de Geul en respondenten enquête

Gebiedsverdeling en herkomst

In figuur B4 is op het eerste oog een goede representativiteit van de gebieden in de enquête te zien, in vergelijking met de gebiedsindeling van het CBS. We zien ook dat er een duidelijke oververtegenwoordiging van Valkenburg is en een duidelijke ondervertegenwoordiging van het gebied Berg en Terblijt – Vilt. In de draagkrachtanalyse is geen rekening gehouden met deze over- en ondervertegenwoordiging omdat er weinig verschillen bleken te zijn. Figuur B5 laat zien dat 80% van de respondenten geboren is in Zuid-Limburg.

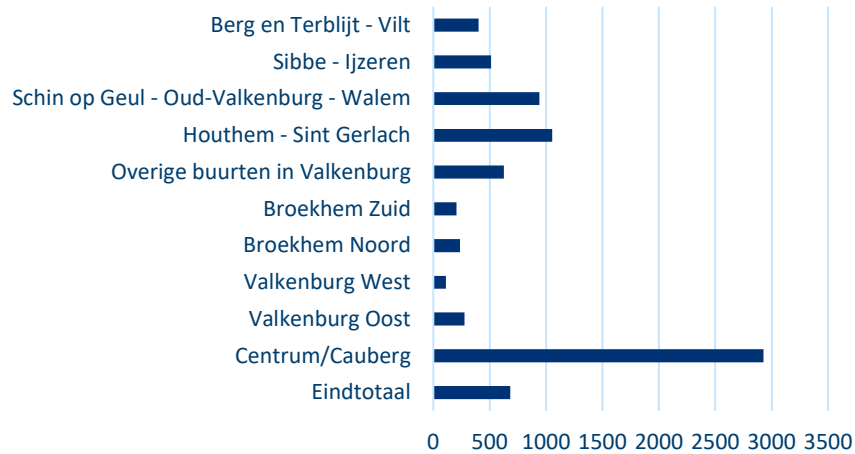
Figuur B5: Respondenten geboren in Zuid-Limburg

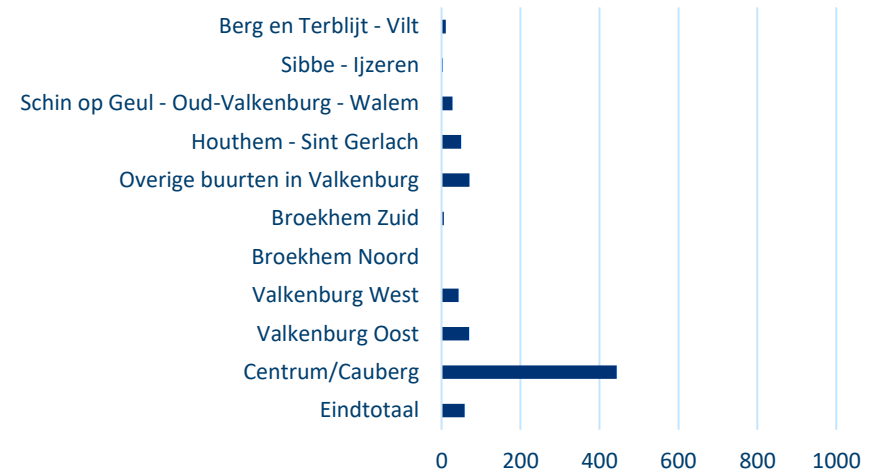
Bijlage 3 Drukgegevens in dichtheden

Doordat de gebieden in Valkenburg aan de Geul verschillen van grootte, is er een vertaalslag naar dichtheden gemaakt. De dichtheden geven de verhouding van de toeristisch-recreatieve omvang ten opzichte van het aantal inwoners of oppervlakte van het gebied weer.

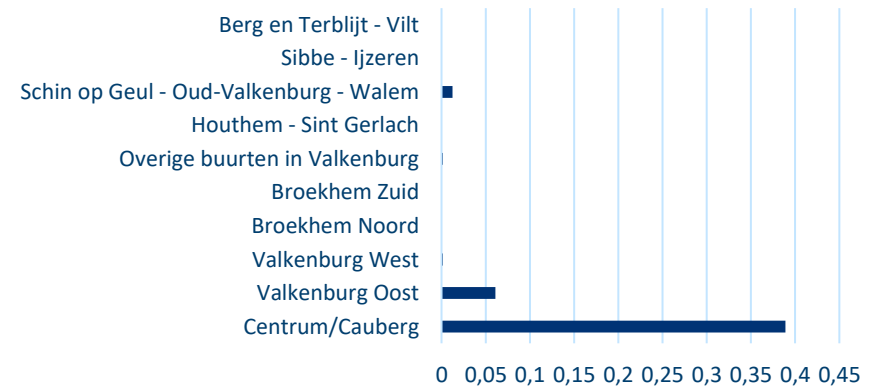
Figuur C1: Aantal bedden in dichtheden per gebied

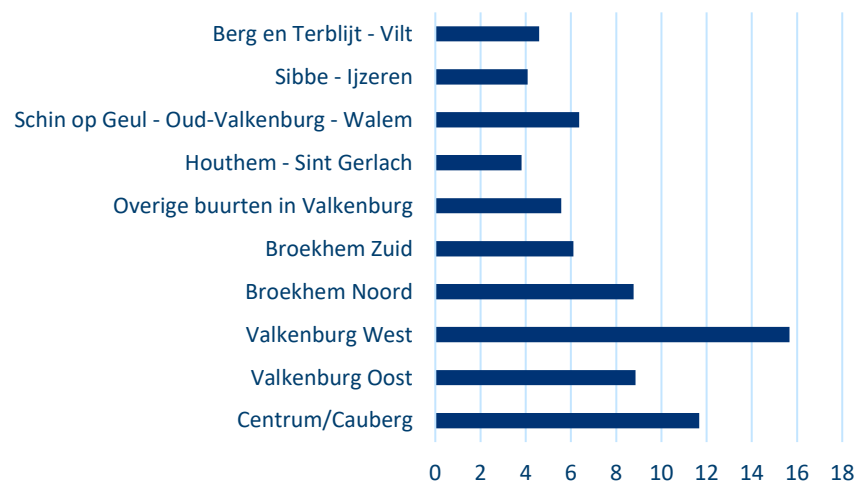
Figuur C2: Aantal banen eet- en drinkgelegenheden in dichtheden per gebied

Figuur C3: Aantal banen dagattracties in dichtheden per gebied

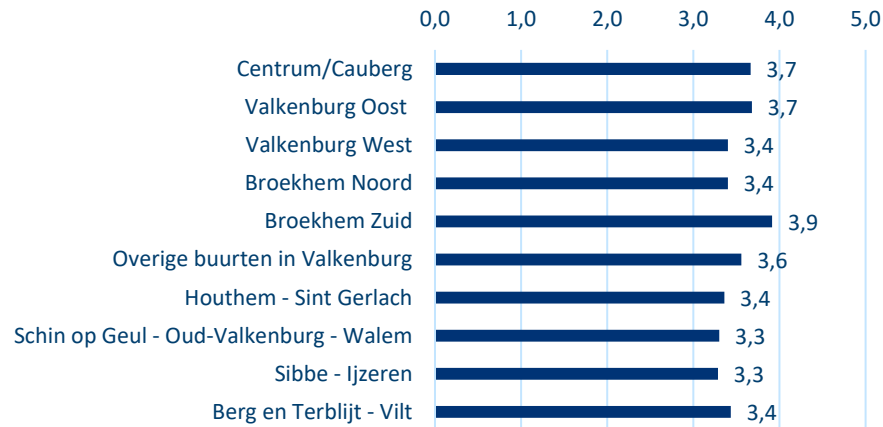

Figuur C4: Aantal kilometers toeristisch-recreatieve fietsroutes in dichtheden per gebied

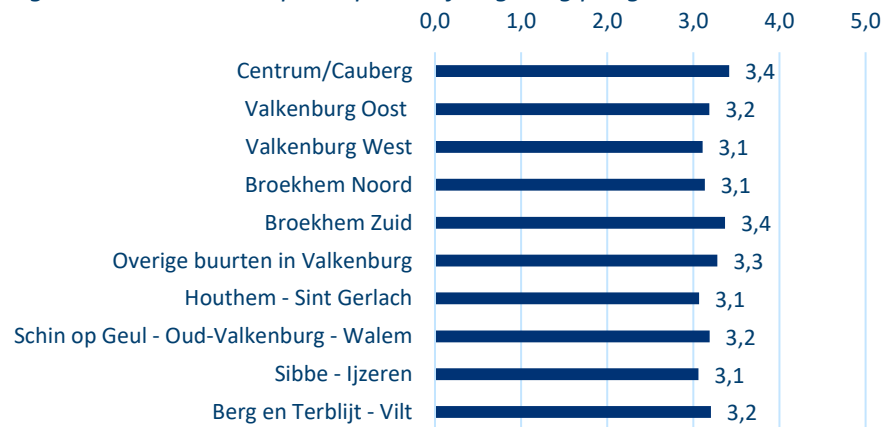
Bijlage 4 Draagkracht per gebied

Figuur D1: Steun aan toerisme per gebied

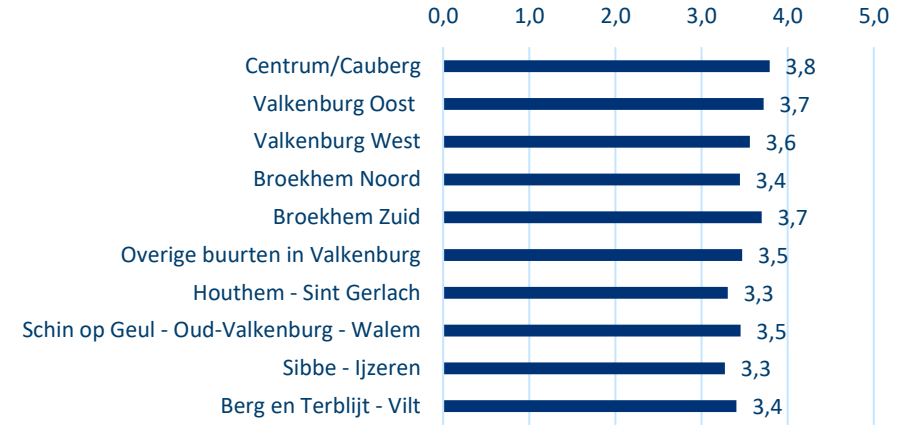
1 = zeer negatief, 3 = neutraal, 5 = zeer positief.

Figuur D2: Positieve impact op de leefomgeving per gebied

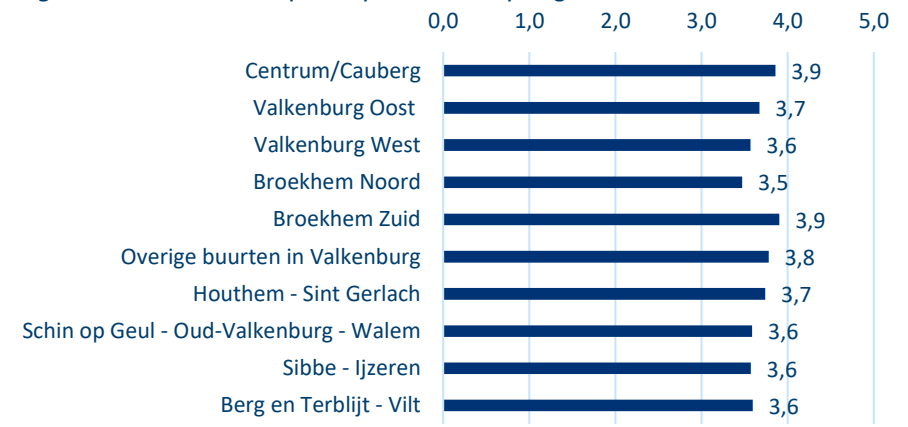
1 = zeer negatief, 3 = neutraal, 5 = zeer positief.

Figuur D3: Impact op gemeenschapsvorming en trots per gebied

1 = zeer negatief, 3 = neutraal, 5 = zeer positief.

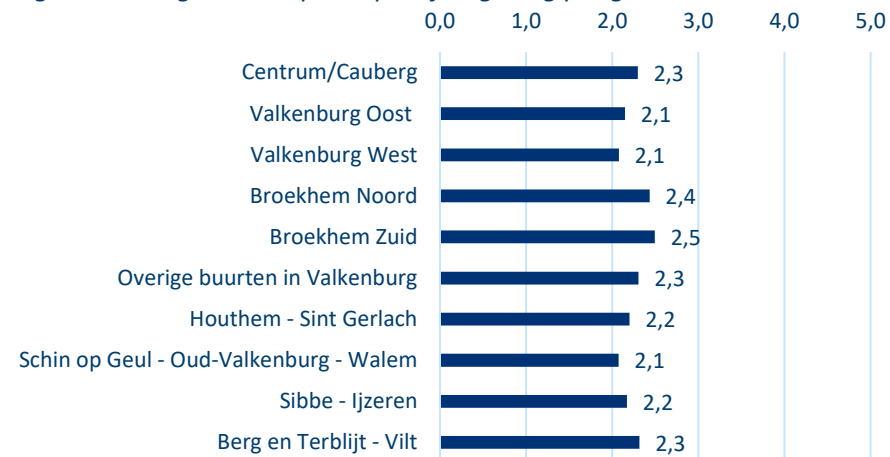
Figuur D4: Positieve impact op economie per gebied

1 = zeer negatief, 3 = neutraal, 5 = zeer positief.

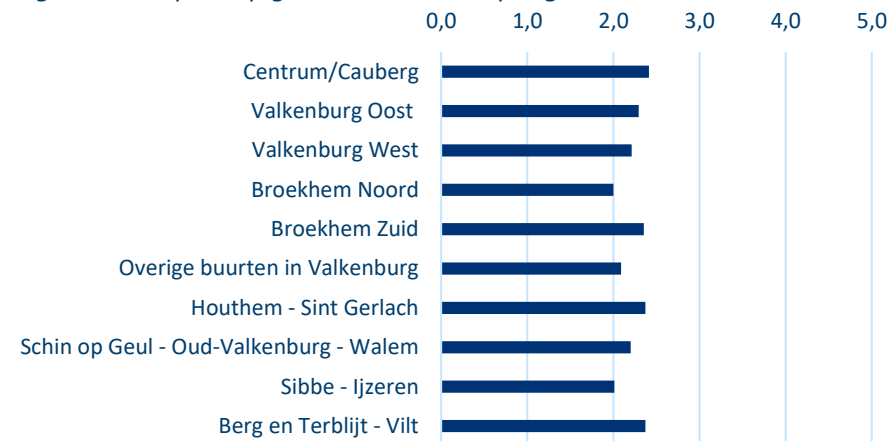

Figuur D5: Negatieve impact op leefomgeving per gebied

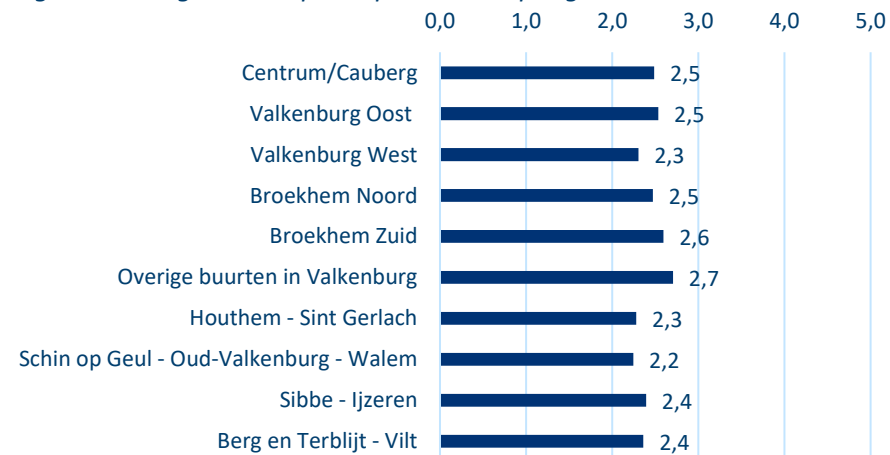
1 = zeer negatief, 3 = neutraal, 5 = zeer positief.

Figuur D7: Impact op gevoel van invloed per gebied

1 = zeer negatief, 3 = neutraal, 5 = zeer positief.

Figuur D6: Negatieve impact op economie per gebied

1 = zeer negatief, 3 = neutraal, 5 = zeer positief.

BUREAUBUITEN
economie & omgeving

Bureau BUITEN

Economie en Omgeving

Wittevrouwensingel 100

NL-3514 AM Utrecht

info@bureaubuiten.nl

+31 (0)30 - 231 89 45

www.bureaubuiten.nl